JOHAN BEEFTINK

Suite voor orgel / Suite for Organ

over een thema van / on a theme from
Johann Sebastian Bach

Thema uit Franse Suite nr. 1 / Theme from French Suite no. 1
Sarabande – BWV 812

gecomponeerd in opdracht van "Stichting Bach 1985", Groningen

Boeijenga♪

JOHAN BEEFTINK

Johan Beeftink, geboren te Groningen in 1941, studeerde na het behalen van zijn gymnasium-diploma aan het Conservatorium te Groningen orgel bij Wim van Beek en theorie der muziek bij dr John Daniskas. Na zijn solo-examen orgel studeerde hij improvisatie bij Cor Kee in Haarlem en daarna bij Piet Kee in Amsterdam. Tot 2004 was hij verbonden aan het Gronings Conservatorium als docent hoofdvak orgel en docent theoretische vakken. Hij is organist van het Groninger Studentenpastoraat in de Martinikerk te Groningen en was tevens tot 2001 organist van de Lutherse kerk aldaar.
Johan Beeftink concerteert in binnen- en buitenland, verzorgde radiorecitals en is actief als componist, voornamelijk van orgelwerken.

Johan Beeftink was born in Groningen in 1941. On leaving school, he began studying at the conservatory in his home town, where his teachers were Wim van Beek (organ) and Dr John Daniskas (music theory). After graduating, he undertook improvisation studies with Cor Kee and Piet Kee, in Haarlem and Amsterdam respectively. Prior to 2004, John Beeftink taught organ and theoretical subjects at the Groningen Conservatory. He remains organist of the student congregation based at the Martinikerk in Groningen, and was, until 2001, also organist of the Lutheran Church in the same city.
Johan Beeftink gives concerts both within the Netherlands and elsewhere, is frequently heard on the radio, and is also active as a composer, primarily of organ works.

© 2010 Boeijenga Music Publications, Leeuwarden, The Netherlands

Johan Beeftink(1941): Suite voor orgel over een thema van Johann Sebastian Bach
Gecomponeerd in opdracht van de "Stichting Bach 1985"

ISBN/EAN: 978-90-70425-76-0

Editienummer: BE 1064

Omslagontwerp: Zeus Artworks, met gebruikmaking van een tekening van Gaudí

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, electronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form of by any means, digital, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior written permission of the publisher.

VOORWOORD

Bij het verlenen van de opdracht tot het schrijven van een groot werk voor orgel door de "Stichting Bach 1985" werden mij twee voorwaarden gesteld: de compositie zou te maken moeten hebben met Johann Sebastian Bach en het werk zou uitvoerbaar moeten zijn op de historische orgels in het noorden van ons land. De eerste voorwaarde leidde uiteindelijk tot de keuze van de sarabande uit de eerste franse suite BWV 812 voor clavecimbel van J.S. Bach, als uitgangspunt voor een orgelsuite met de delen introductie, sarabande, air, intermezzo en toccata. Deze orgelsuite is niet, zoals de suite uit Bachs tijd, een (barokke) verzameling van dansen in dezelfde toonsoort, of een partita, waarvan elk deel op karakteristieke, lineaire wijze Bachs sarabande varieert, maar een reeks vrije fantasieën, waarin achtereenvolgens verschillende facetten van de sarabande worden belicht.

Uitgangspunt van de introductie (1) is de melodie van de op twee na laatste maat van de sarabande met de opvallende tritonussprong. Ditzelfde gegeven beheerst tevens volledig de toccata (5): het allegromotief brengt het in de tegenbeweging, het lentothema in een breed opgezette harmonisatie en het vivace in een levendige versnelling. De sarabande (2) en air (3) volgen Bachs origineel het meest getrouw in uitgeschreven herhalingen. Het intermezzo (4) bestaat uit contrasten: u hoort de derde maat van Bachs sarabande in het poco andante, het kopmotief in het vivace (het tweede vivace in de tegenbeweging) en de beginmaten in het lento.

De binding aan de opdracht aan Bach deed mij afzien van onbegrijpelijke experimenten met structuur of klank, maar kiezen voor aan Bach verwante logische zinsbouw en (quasi-) tonale harmonie. Veeleer heb ik het als een uitdaging gevoeld, de rijke stroom van Bachs melodische en harmonische wendingen met behulp van bestaande compositietechnieken in een twintigste-eeuws idioom te "vertalen".

Aan de tweede voorwaarde van de opdracht, die der speelbaarheid op onze historische orgels, heb ik voldaan door rekening te houden met de aard van de windvoorziening op deze instrumenten en met de beperkte klavieromvang ervan: de manuaalpartij gaat niet hoger dan c-driegestreept en de pedaalpartij niet hoger dan cis-eengestreept.

****

De eerste uitvoering van dit werk vond plaats in de Martinikerk in Groningen op vrijdag 4 april 1986 tijdens de slotmanifestatie van Bach in Groningen 1985.

Johan Beeftink zelf speelde zijn vijf-delige suite op het grote historische orgel van de kerk, dat in eerste aanleg uit 1450 dateert en zijn definitieve gestalte kreeg door de renovatie en uitbouw door de vermaarde orgelbouwer Arp Schnitger uit Hamburg (1691-1692). De zoon van Arp Schnitger, caspar, vergrootte het orgel nogmaals in 1729 met een geheel nieuw rugpositief met 16 registers. Zijn meesterknecht Albertus Anthoni Hinsz echter legde de laatste hand aan deze werkzaamheden. In de perioden 1976-1977 en 1983-1984 werd het orgel grondig gerestaureerd door Jürgen Ahrend uit Loga. Adviseur bij de restauratie was de Groninger orgeldeskundige C.H. Edskes.

PREFACE

In 1985 I was commisioned by "Stichting Bach 1985" to write a large work for organ. Two conditions were made: the composition would have to be connected to J.S. Bach in some way and it should be suited for performance on any of the historic organs in the north of our country.

The first condition eventually led to the choice of the sarabande from the 1st French Suite BV 812 for harpsichord by J.S. Bach, as the point of departure for an organ suite with the following movements: Introduction, Sarabande, Air, Intermezzo and Toccata. This organ suite is not a (baroque) collection of

dances in one and the same key, which is the characterization of a typical suite from Bach's era. Nor it is a partita, in which Bach's Sarabande is varied in a lineair fashion throughout each characteristic movement. It is in fact a series of more ore less free fantasies, in each of which different elements of the Sarabande are treated.

The point of departure of the Introduction (1) is the melodic structure of bar 22 of the Sarabande with its striking triton leap. This is also the basic ingredient of the Toccata (5): the allegro motive presents it in contrary motion, the choral theme gives a broad and harmonized version of it, whereas in the vivace it is accelerated into a lively structure. The Sarabande (2) and Air (3) are most faithful to Bach's original, both having the repeats written out. The Intermezzo (4) consists of contrasts: you will hear the 3rd bar of the Sarabande in the "poco andante"; the opening motive is displayed in the "vivace" (the second time in contrary motion) and the opening bars are treated in the "lento".

The required connection to Bach caused me to avoid incomprehensive experiments in structure and tone material. I rather chose to use a logical phrasing, related to Bach and (quasi) tonal harmonies. I have felt it as a challenge to "translate" Bach into a 20th century idiom, assisted by the existing compositional techniques.

The second condition, that the work should be suited for performance on our historic instruments, I have met by taking into account the nature of wind-supply on these instruments and the limited compass of their keyboards: the keyboard part does not extend the high c and the pedal part does not exceed the c sharp.

Johan Beeftink

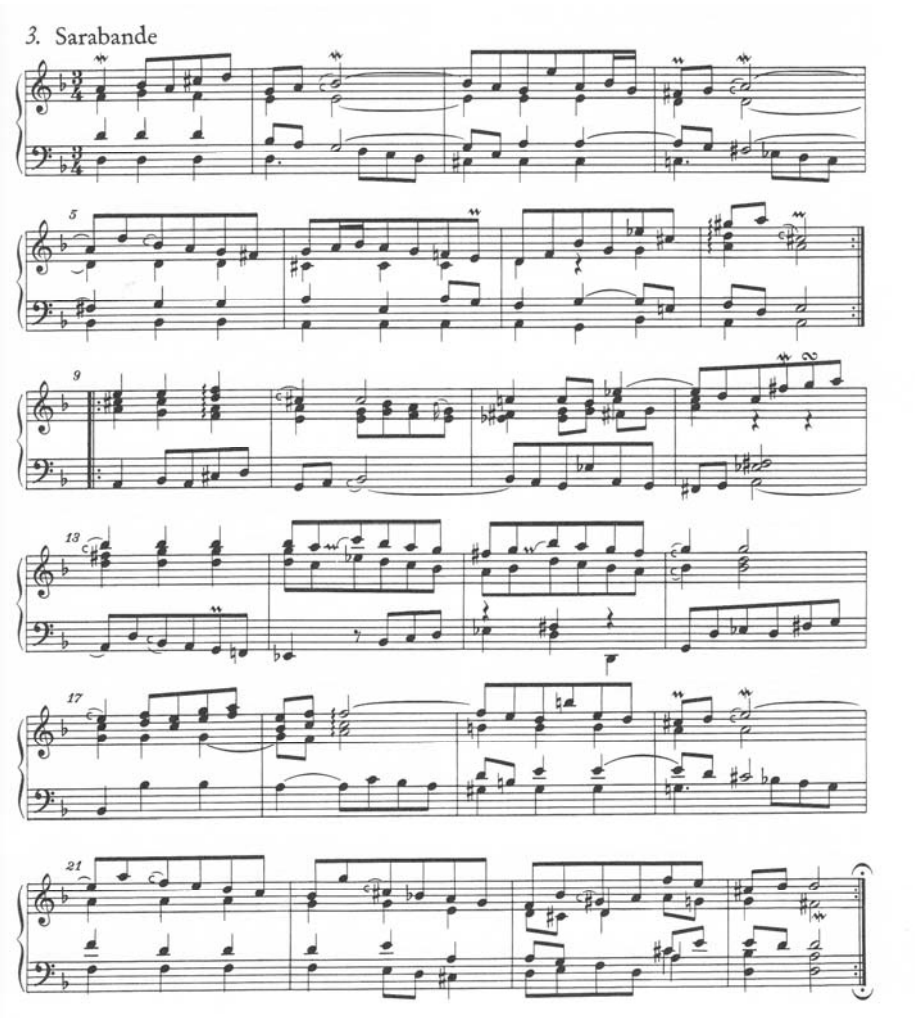

Suite voor orgel

over een thema van Johann Sebastian Bach

Sarabande [Franse Suite nr. 1, Johann Sebastian Bach, BWV 812]

gecomponeerd in opdracht van de "Stichting Bach 1985" Groningen

bij beide herhalingen:
RH: solo BW fluit 8', vox humana, nasard
LH: 8'

Tempo di sarabanda Johan Beeftink

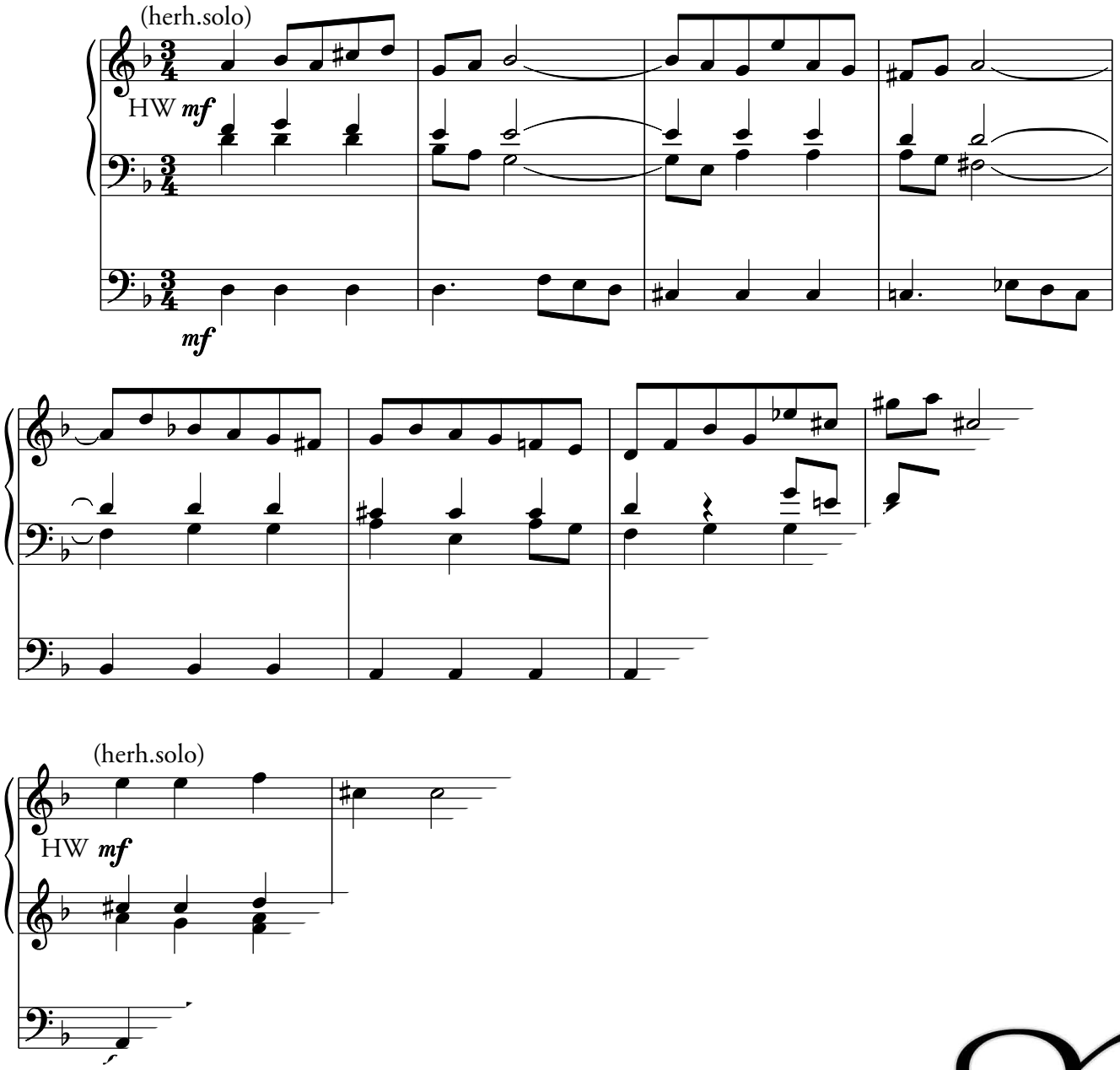

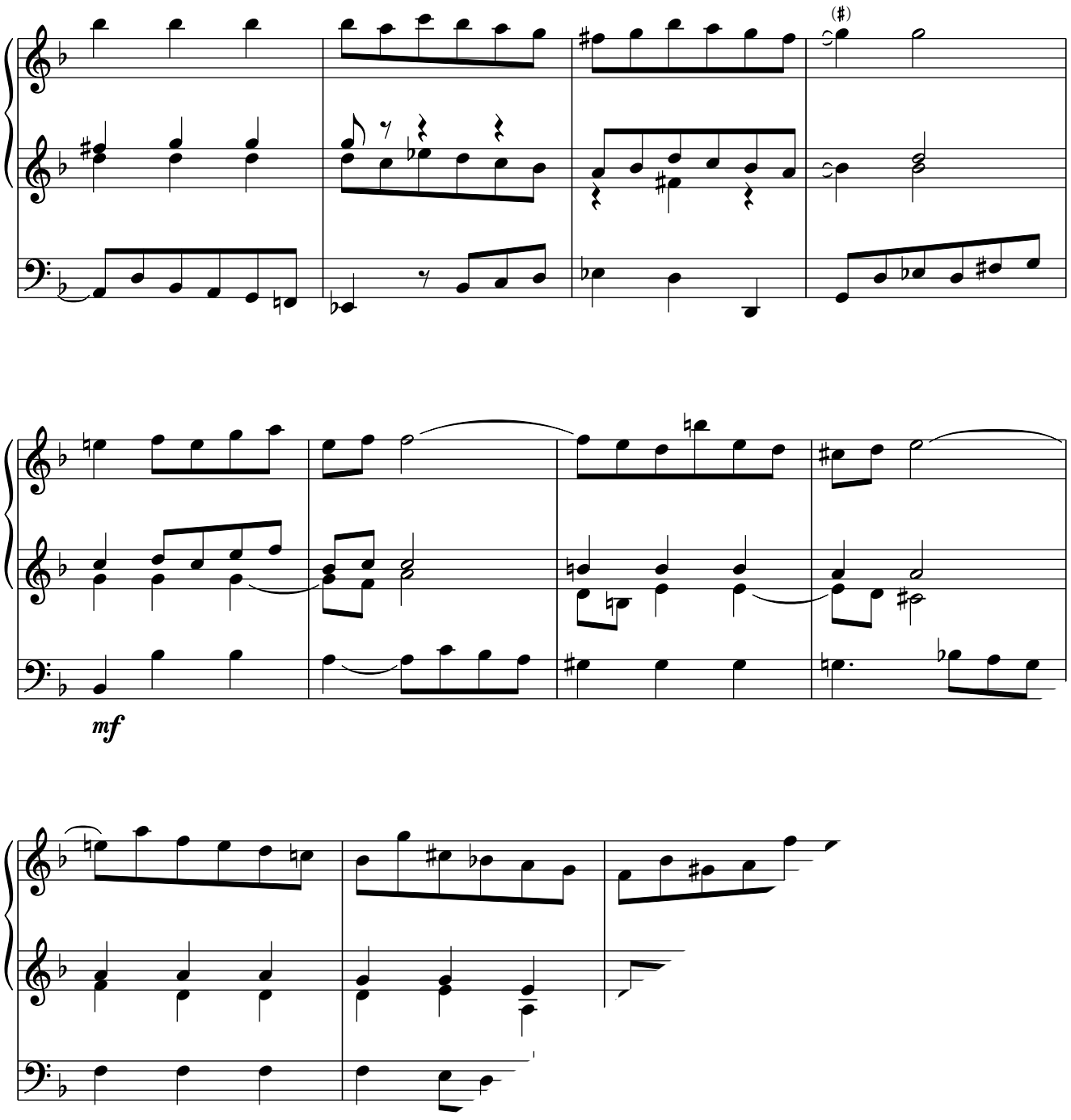
(♯)
mf

1. Introductie

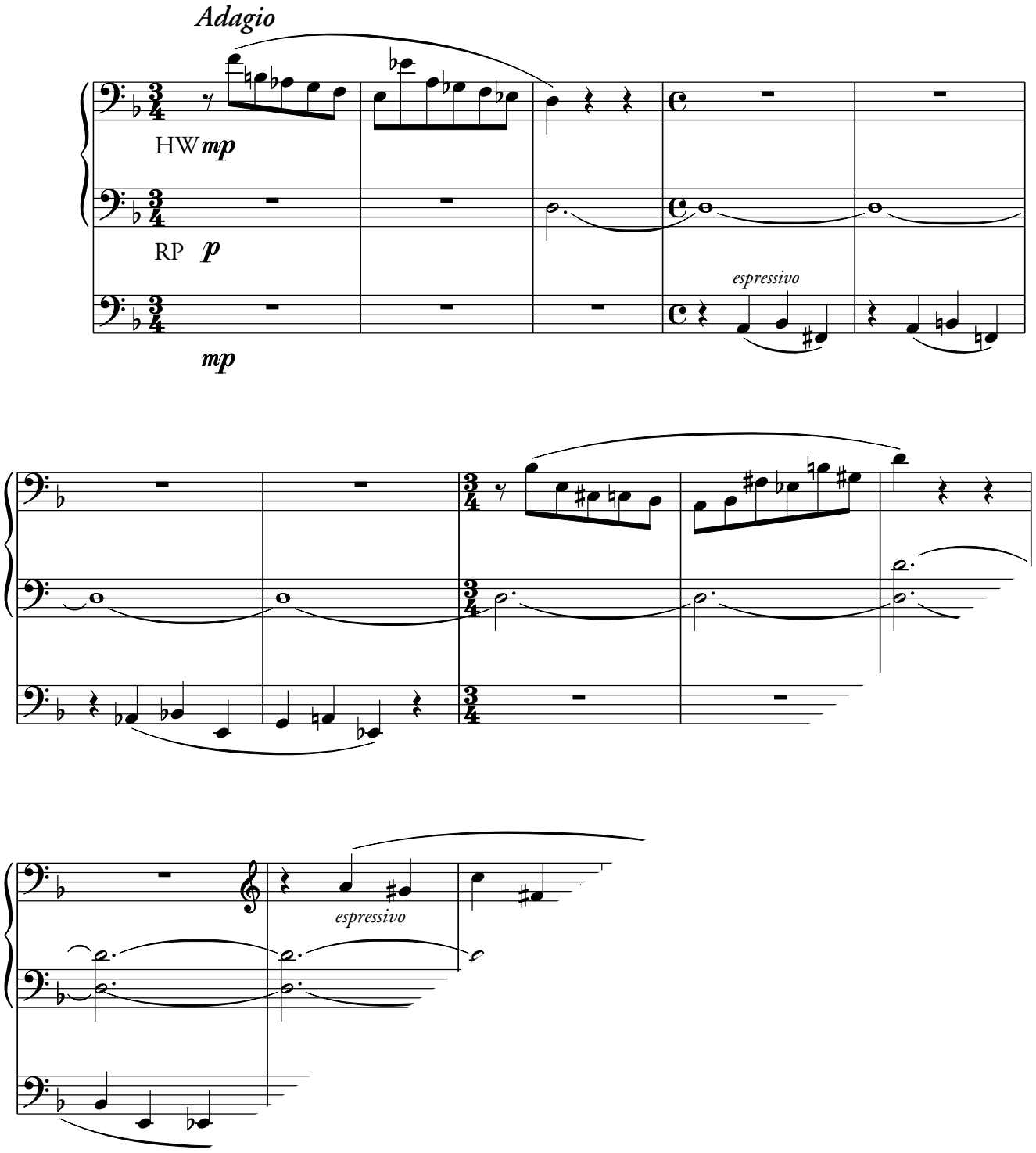

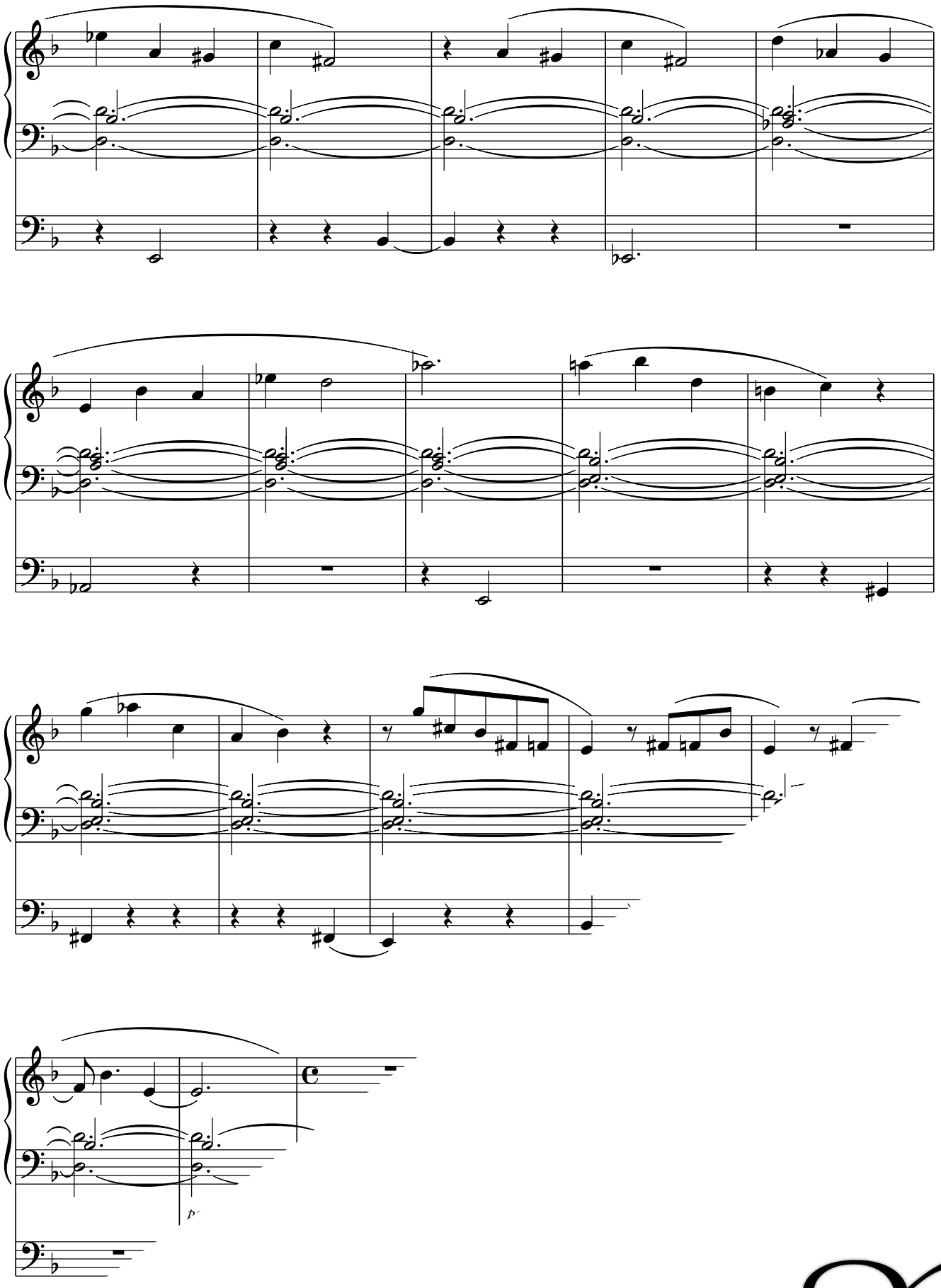
p

2. Sarabande

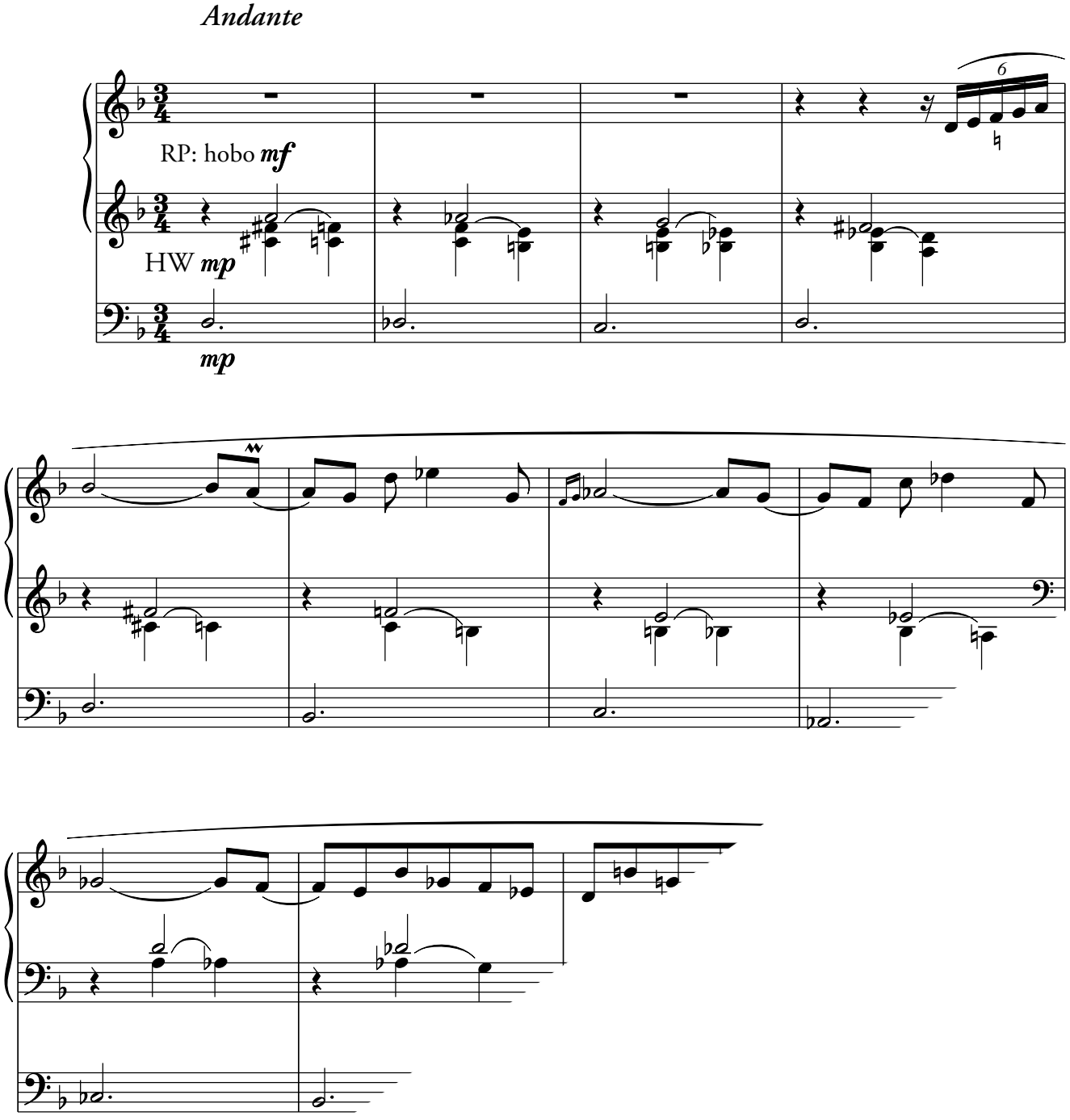

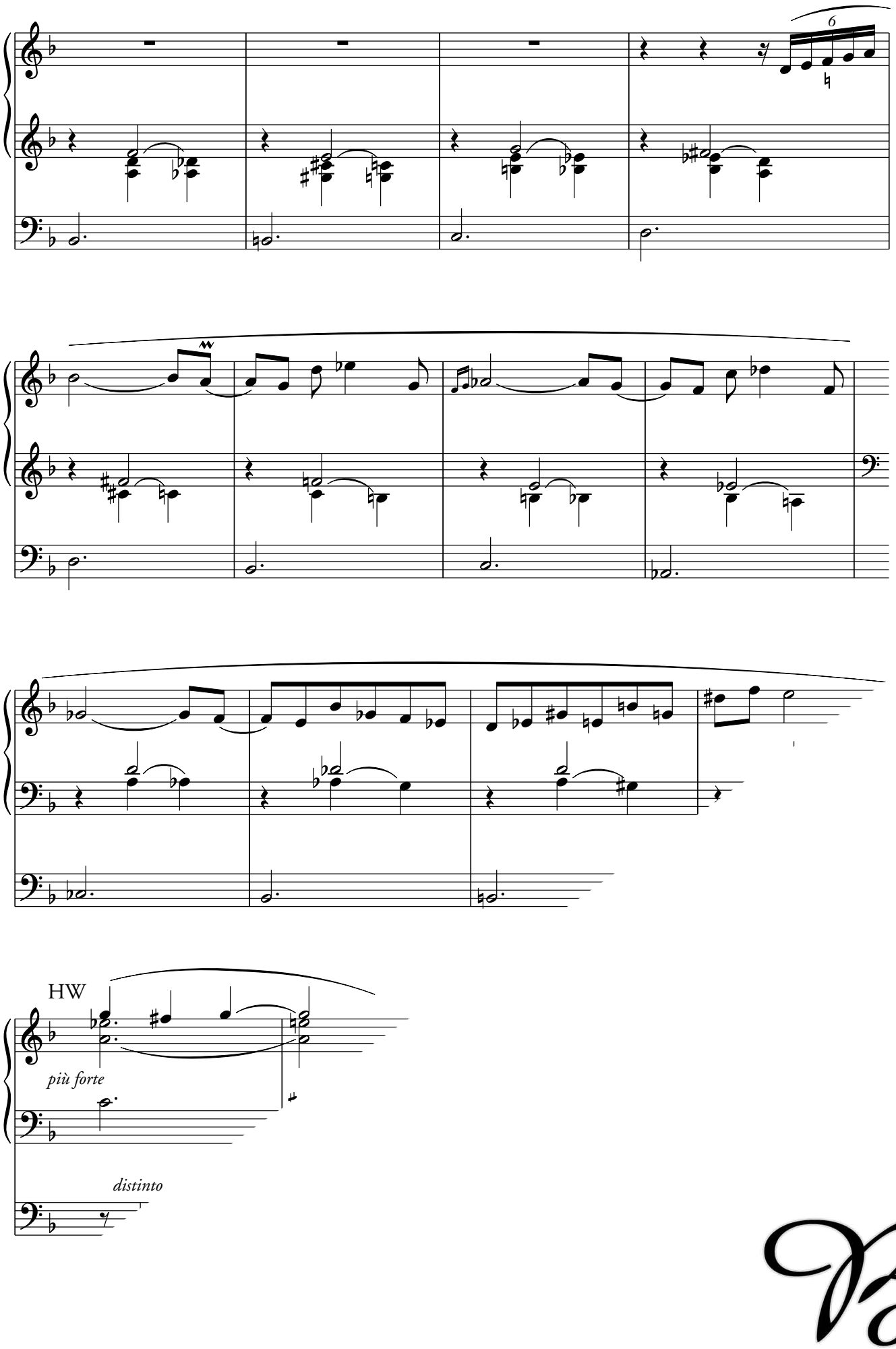
6
HW
più forte
distinto

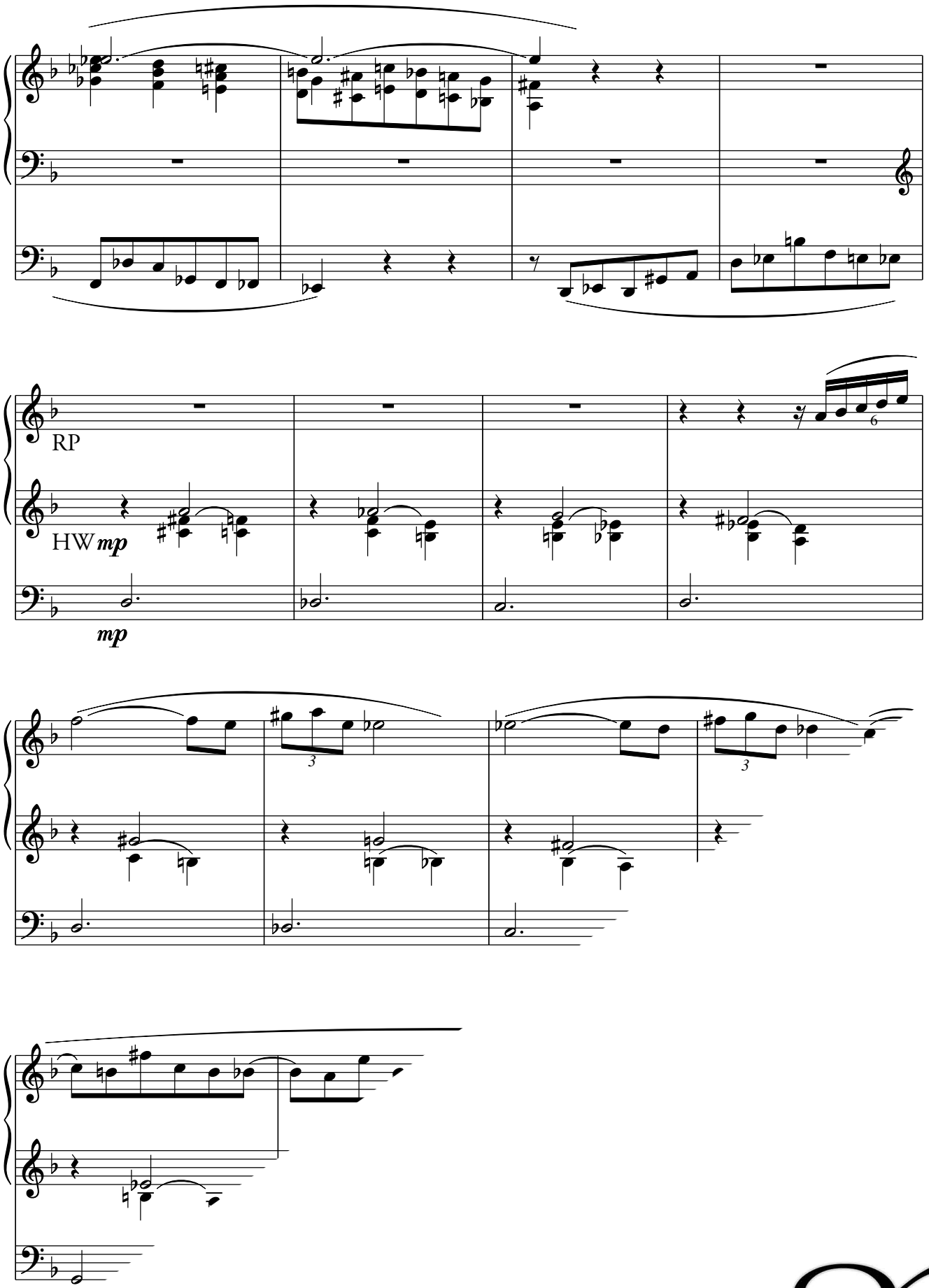
RP
HW mp
mp
6
3
3

3. Air

Molto tranquillo con espressione

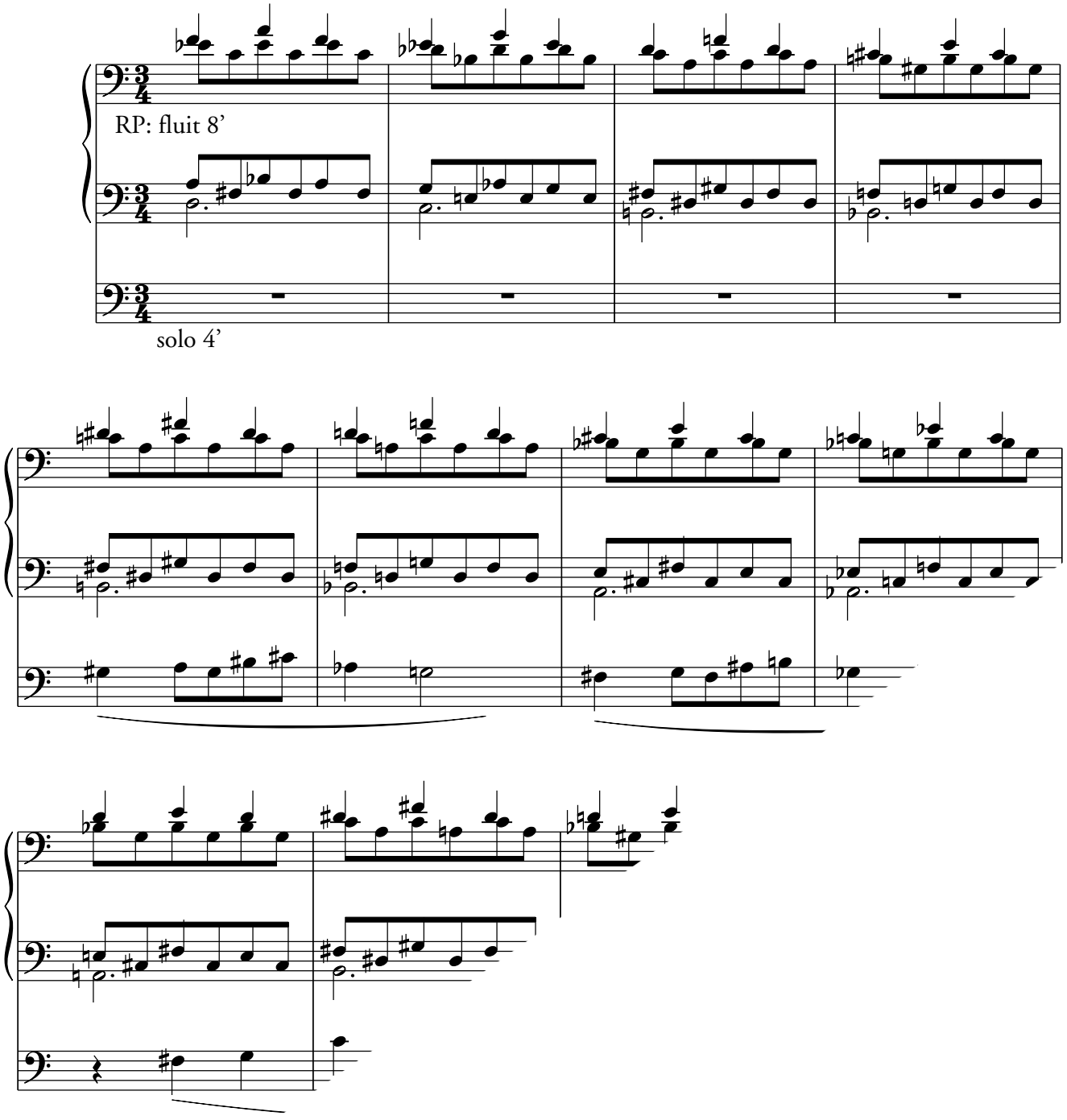

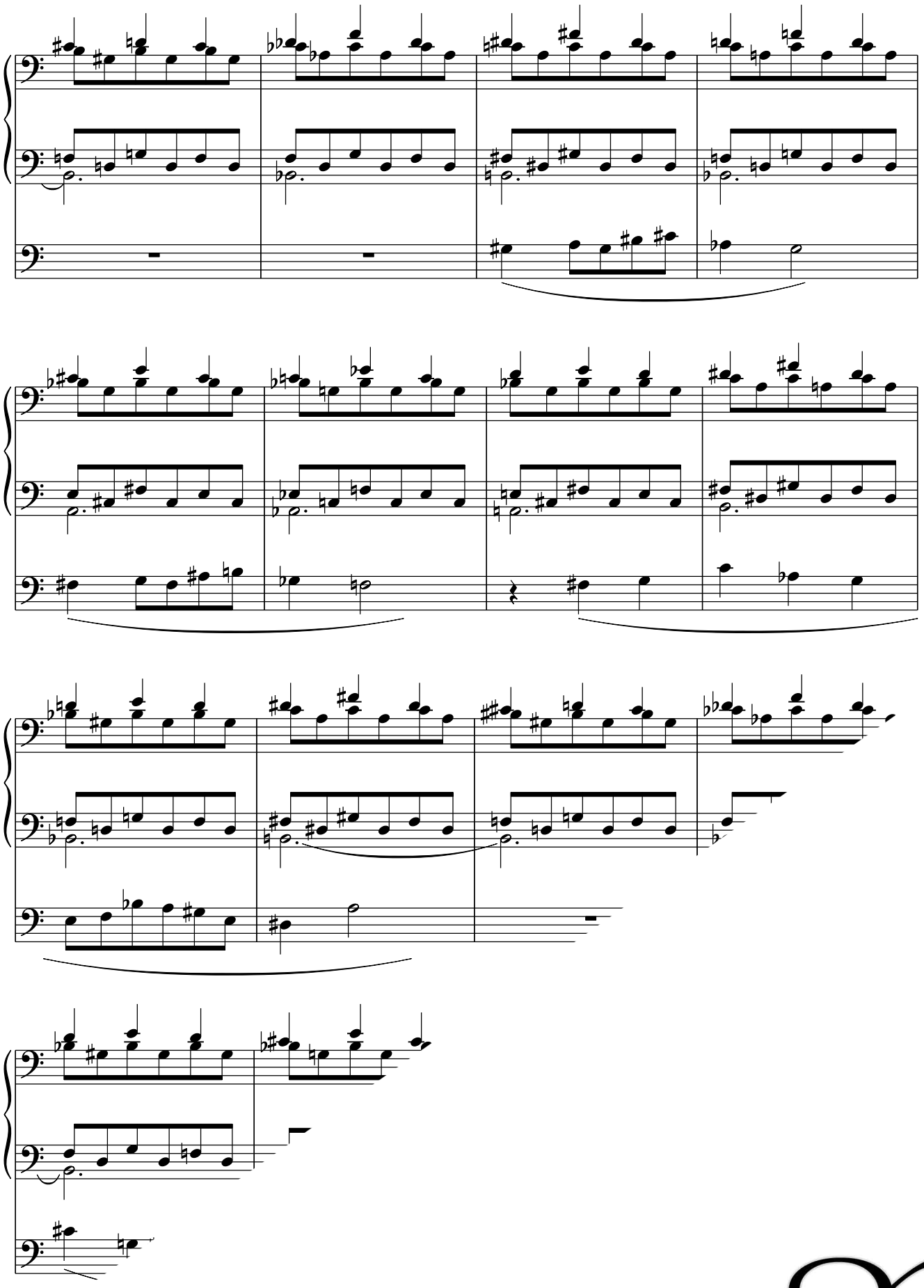

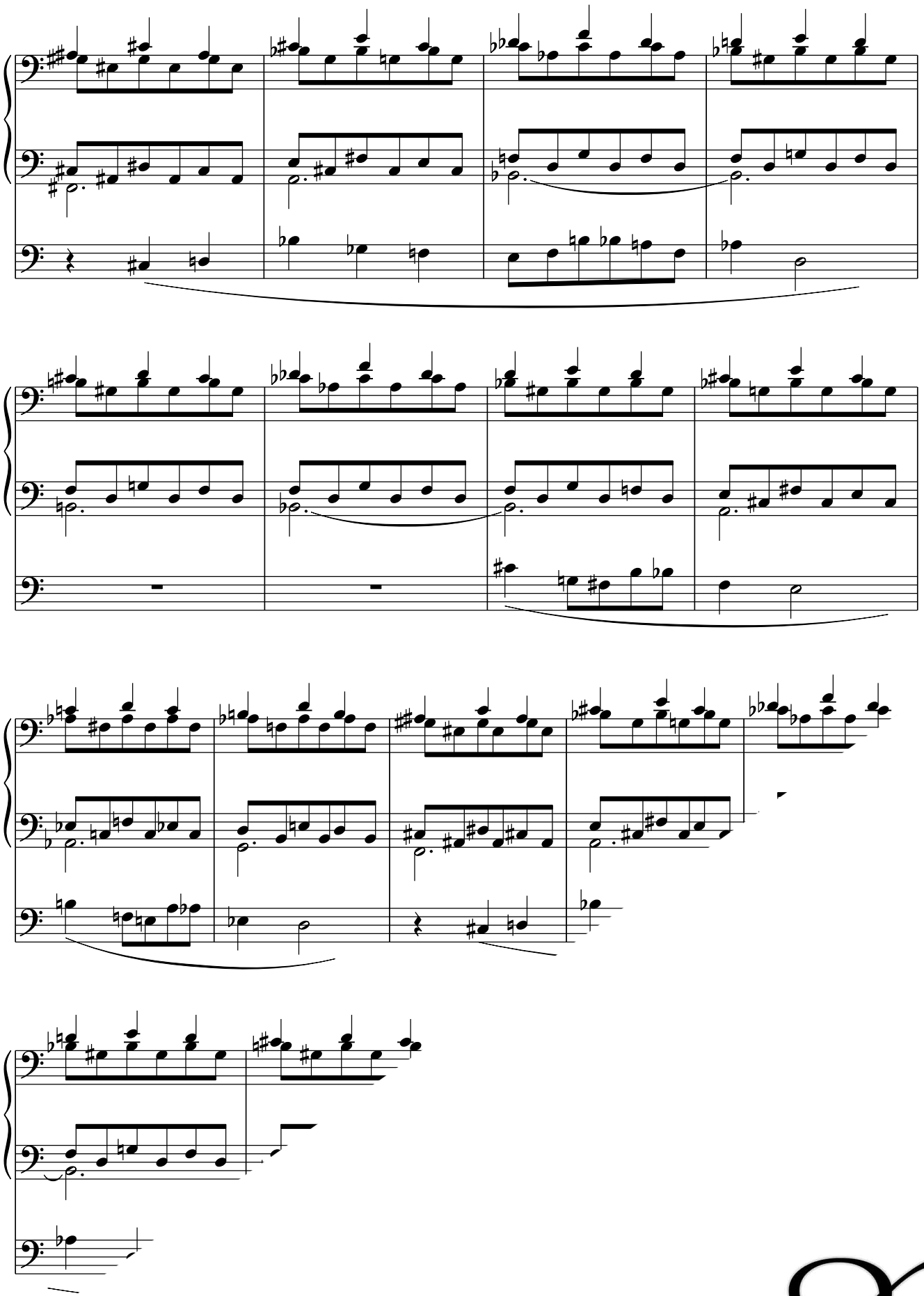

4. Intermezzo

HW fluit 8’
RP fluit 4’, octaaf 4’, nasard, cimbel
BW prestant 8’, fluit 8’
Ped. 16’, oct. 8’, ged. 8’

Poco andante

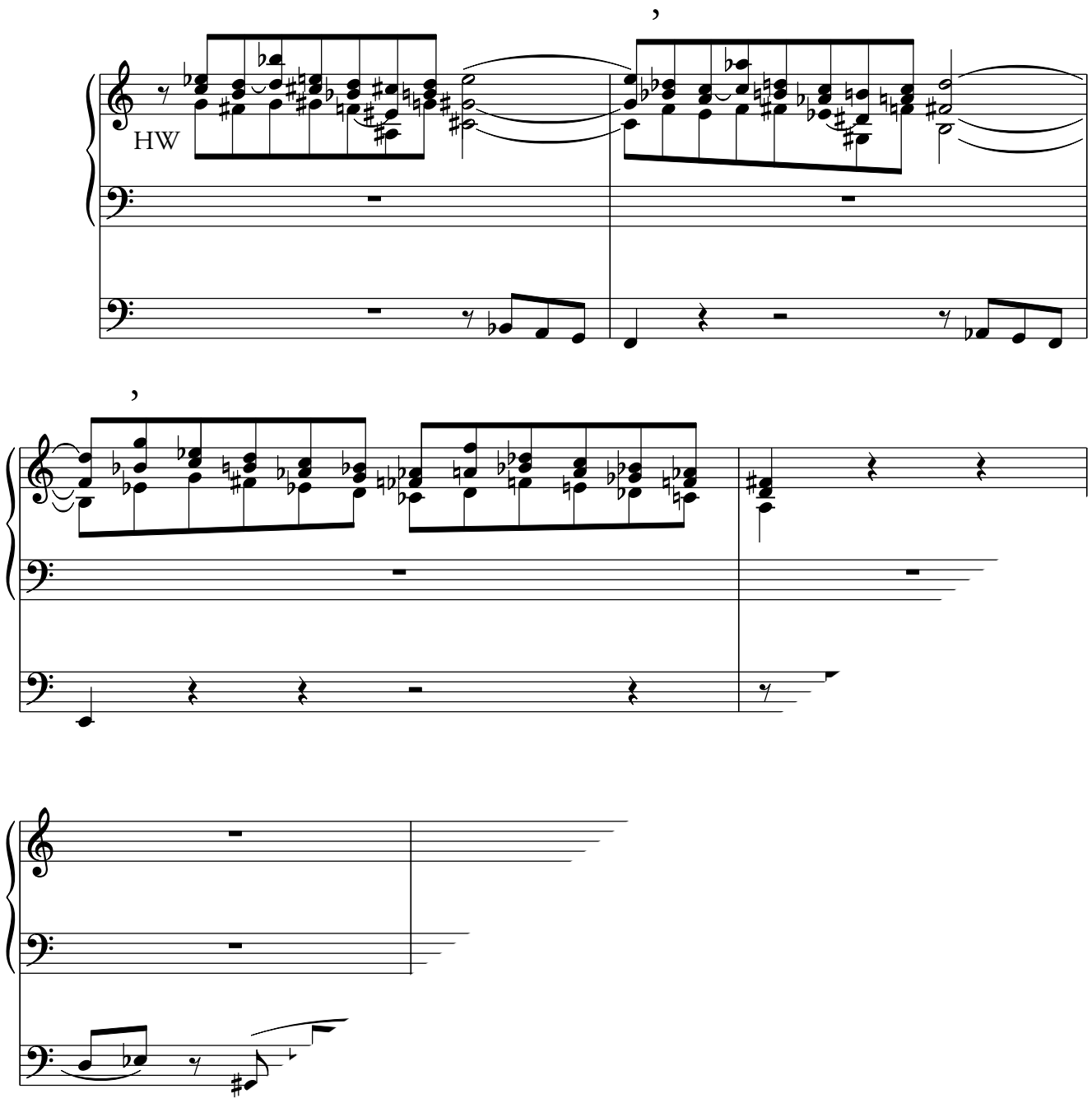

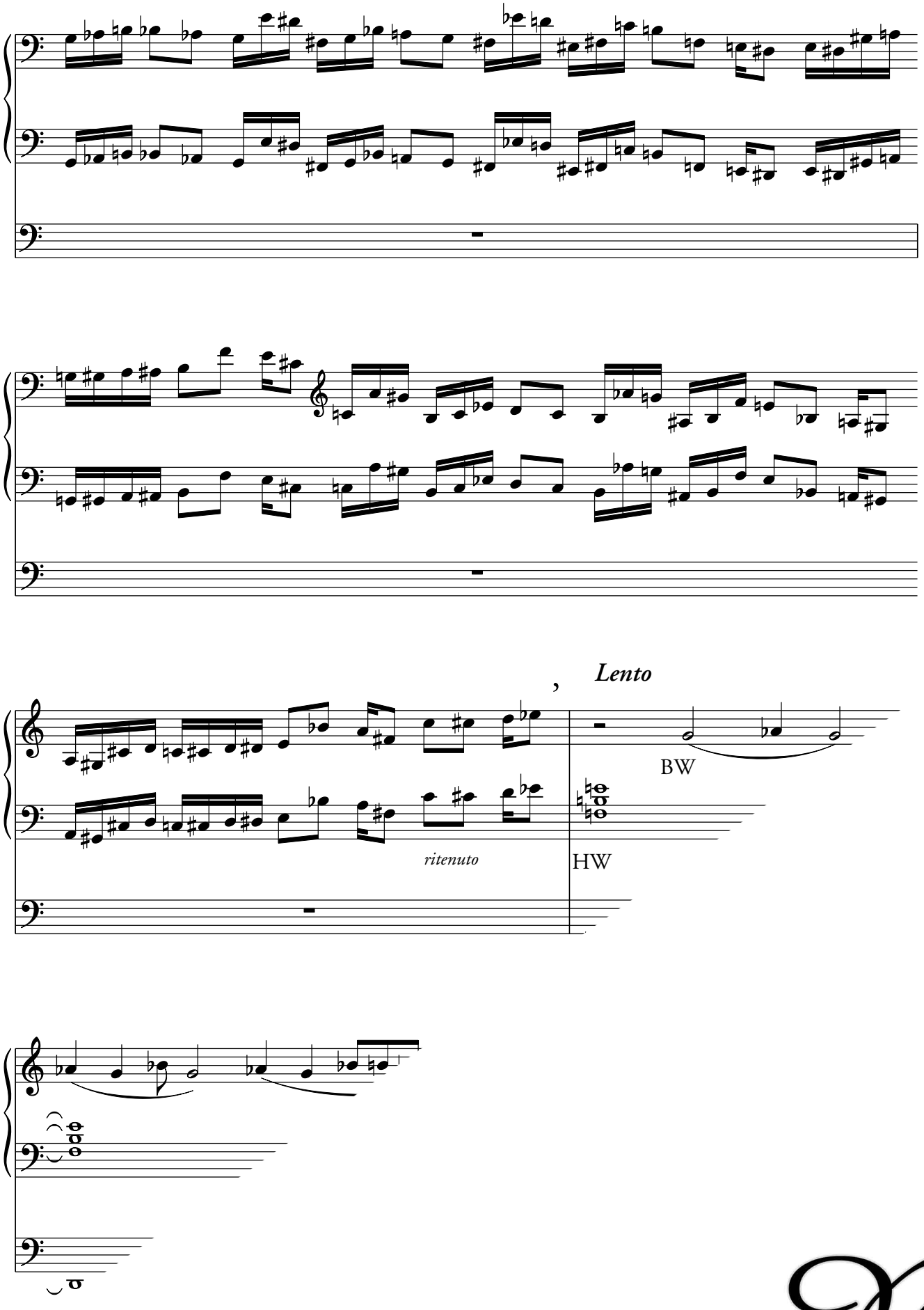
Lento
BW
HW
ritenuto

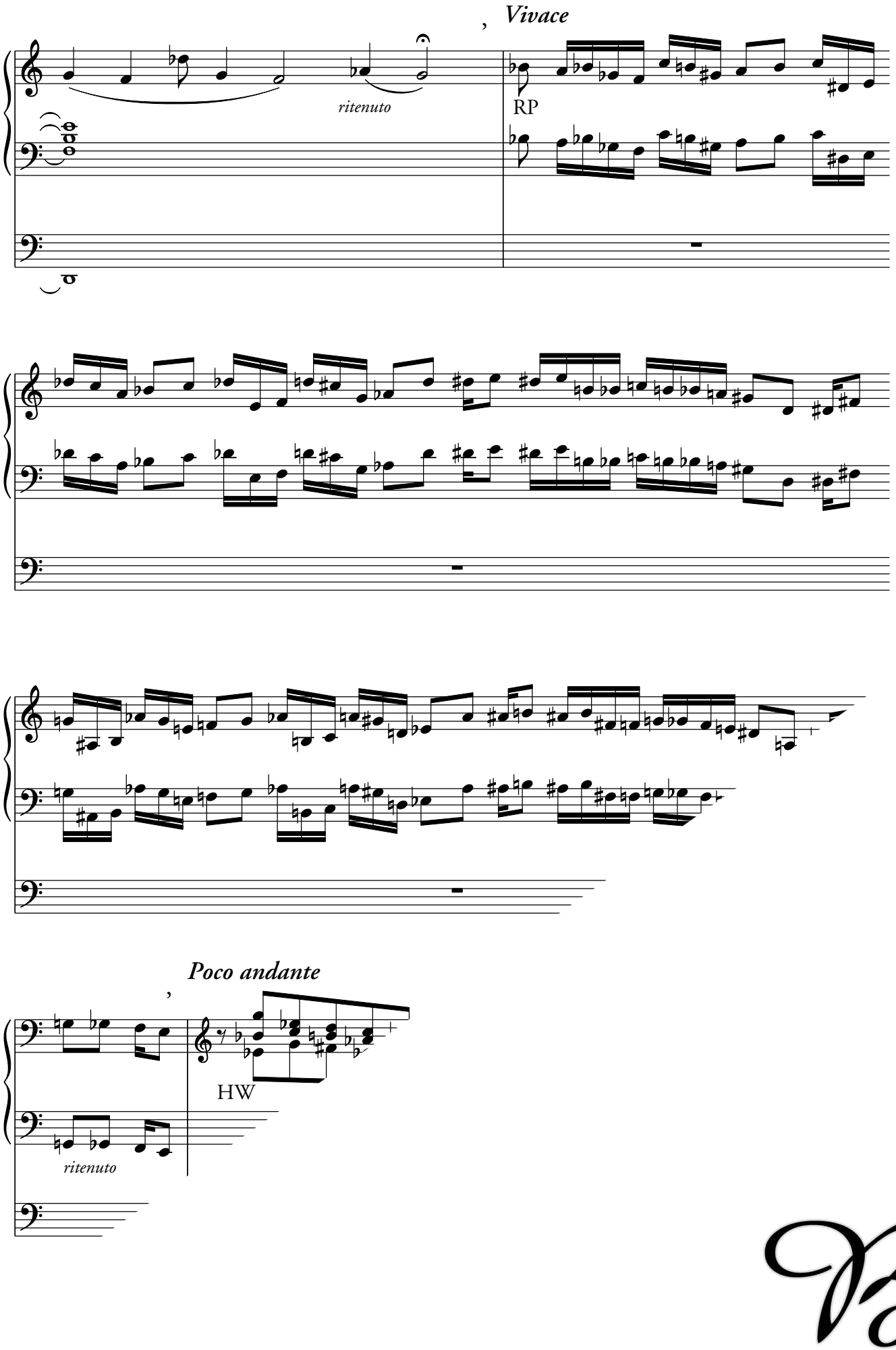
Vivace
ritenuto
RP
Poco andante
HW
ritenuto

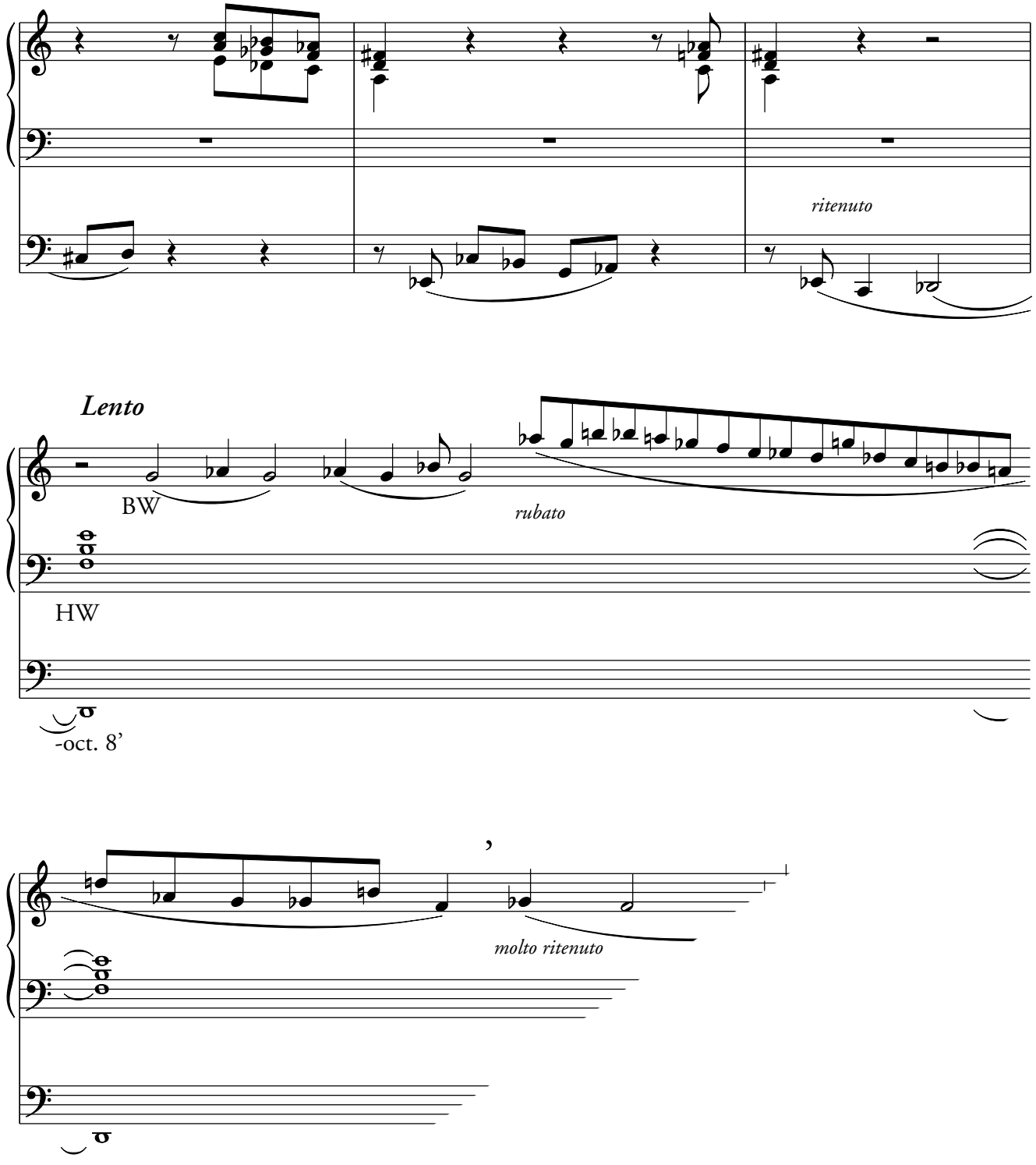
ritenuto
Lento
BW
rubato
HW
-oct. 8'
molto ritenuto

5. Toccata

HW ***ff***
RP prestant 8', 4', 2', nasard, sexquialter
BW vox humana, fluit 8'
Ped. ***ff***

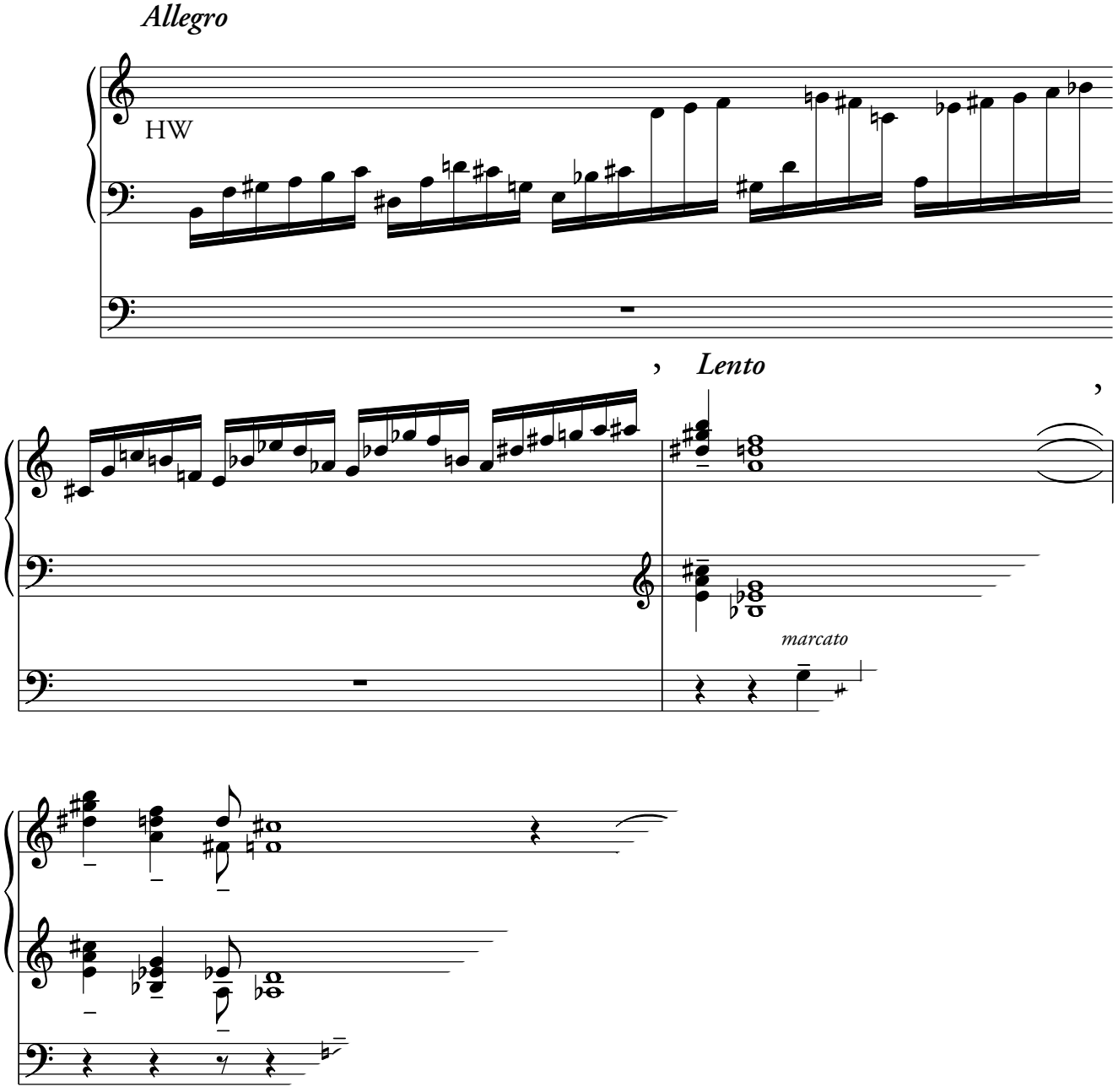

Vivace

RP

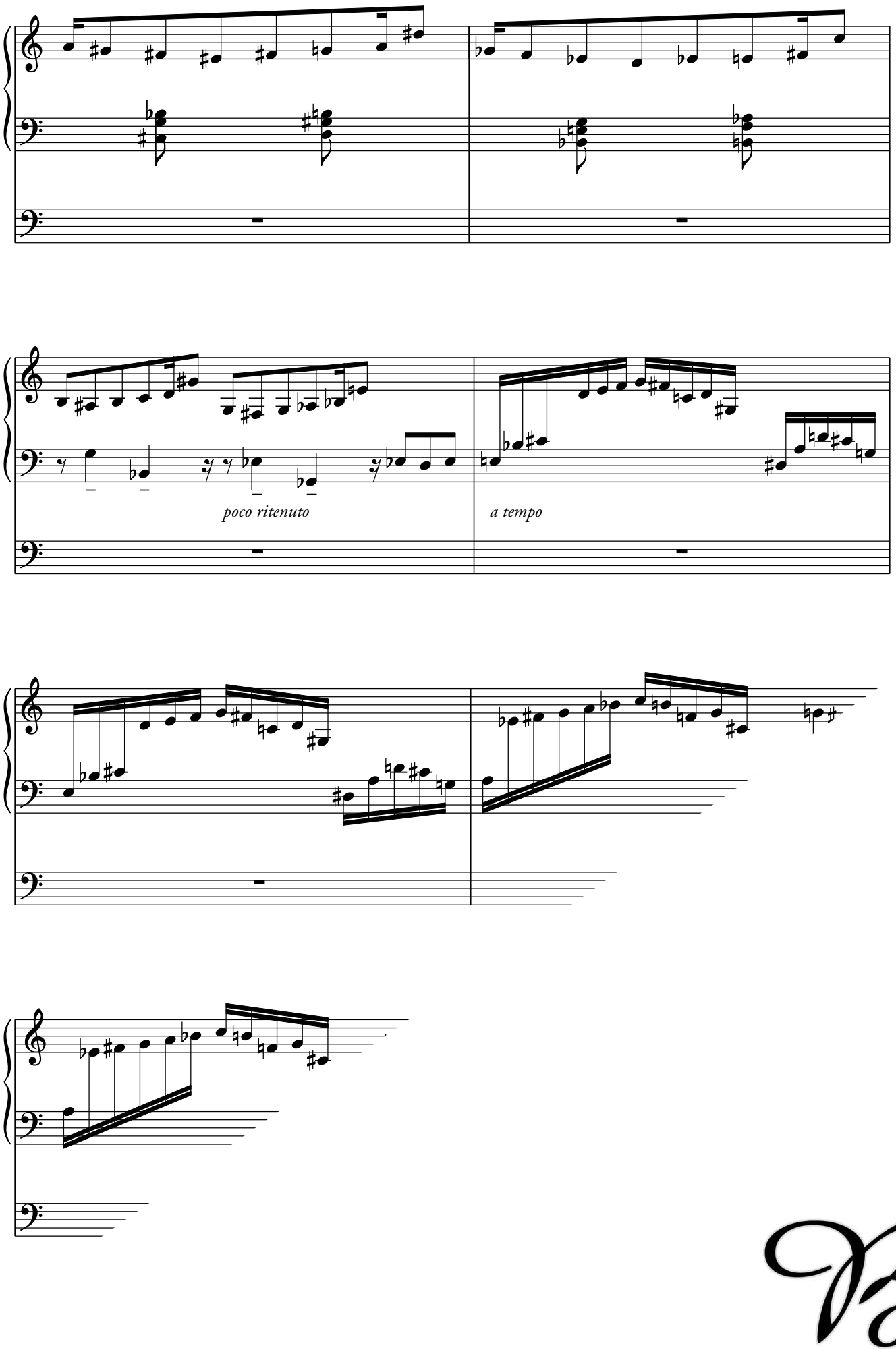
poco ritenuto
a tempo

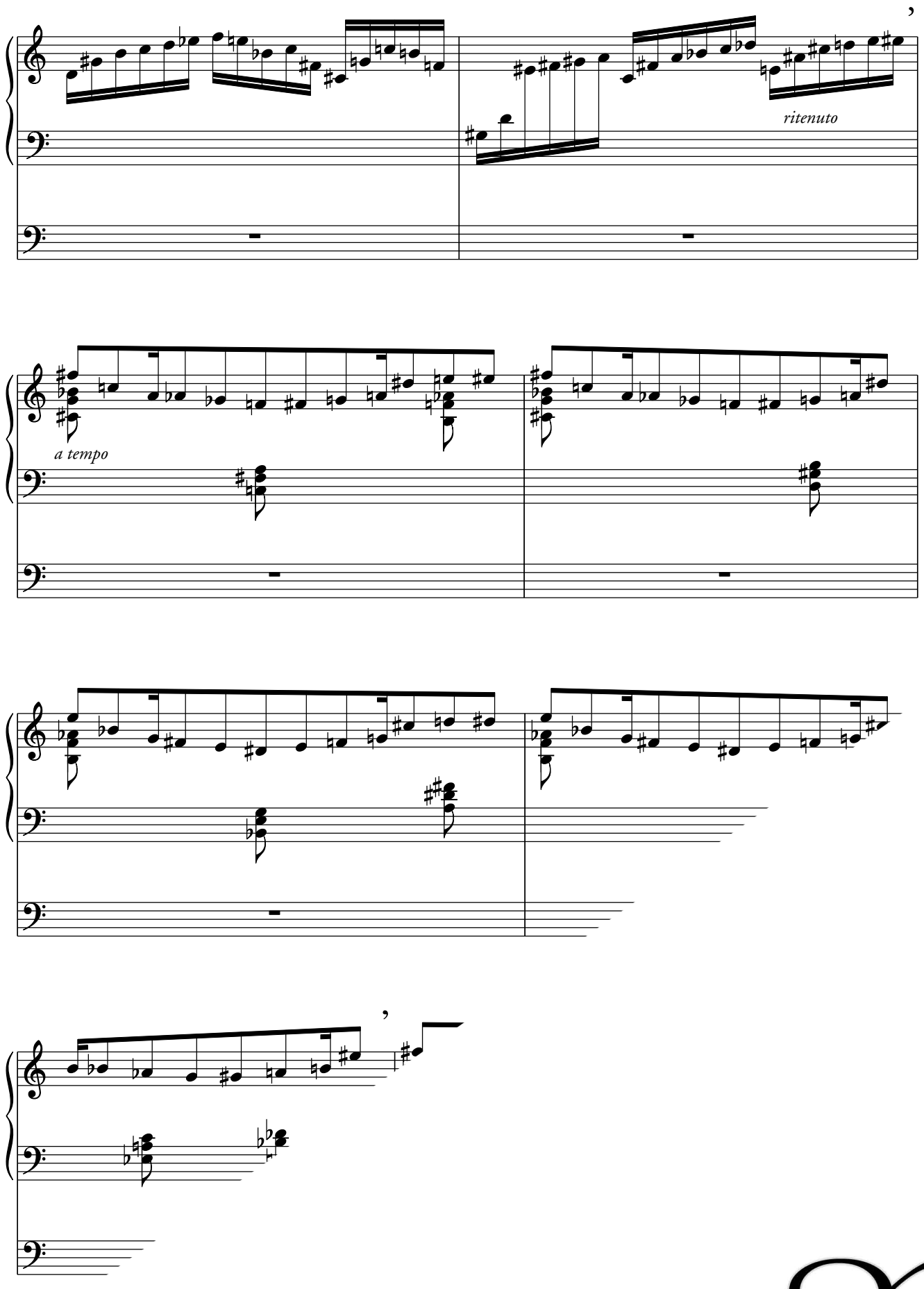
ritenuto
a tempo

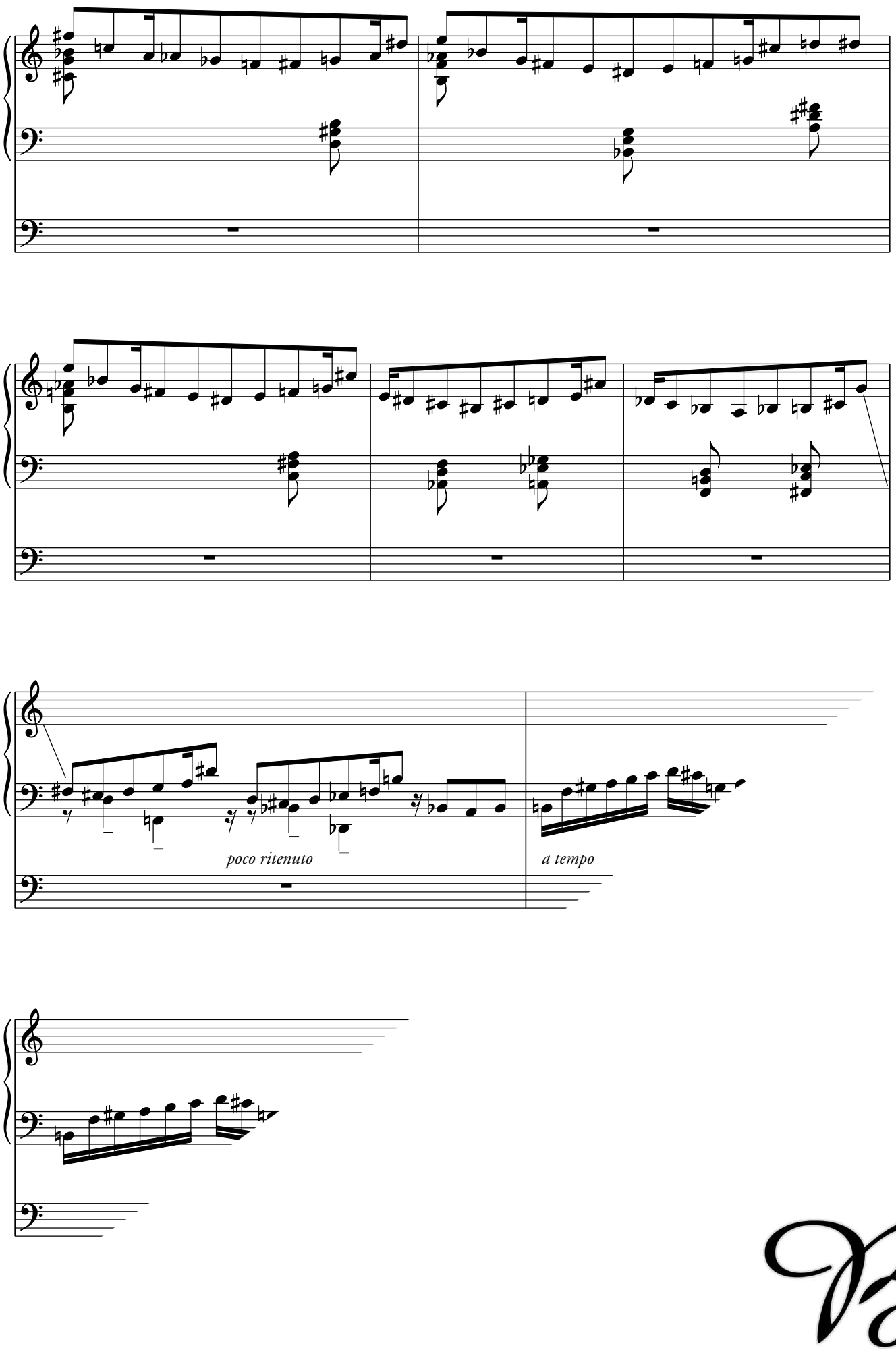
poco ritenuto
a tempo

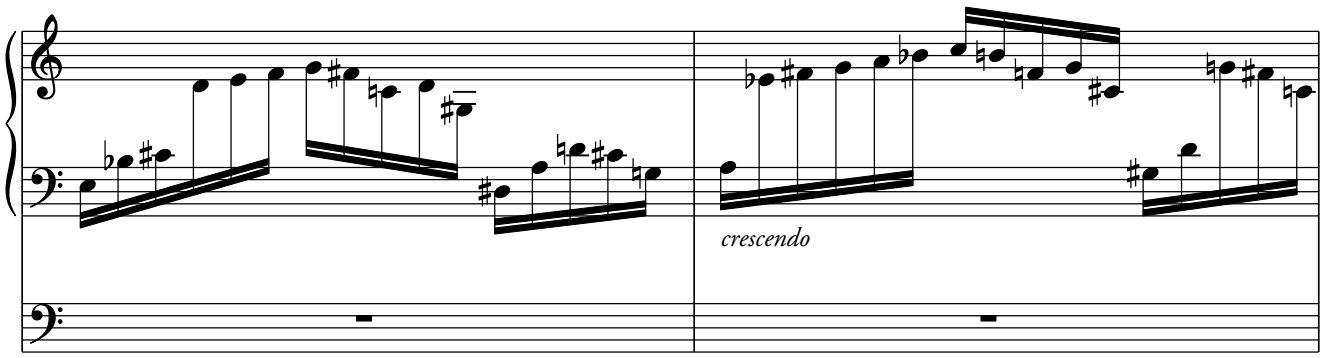
crescendo

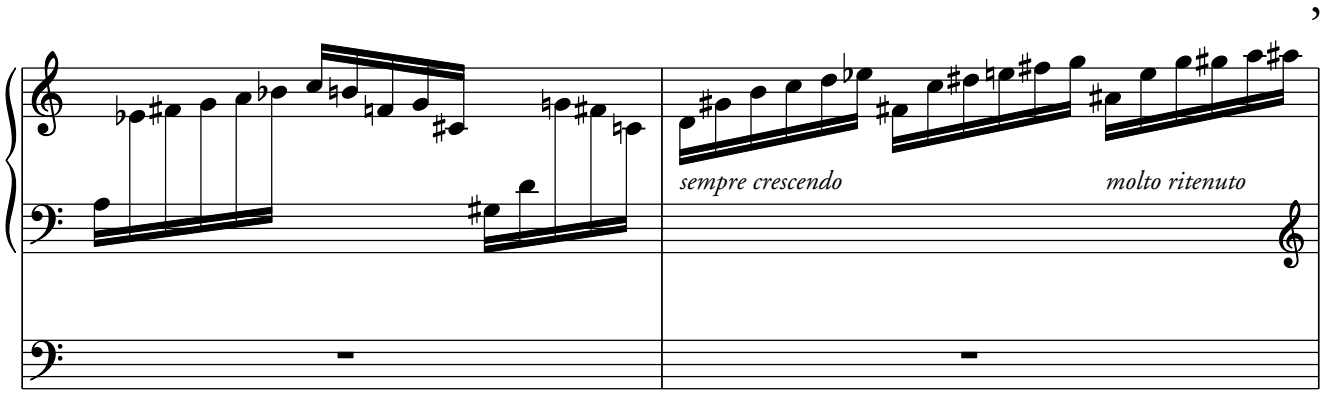
sempre crescendo
molto ritenuto

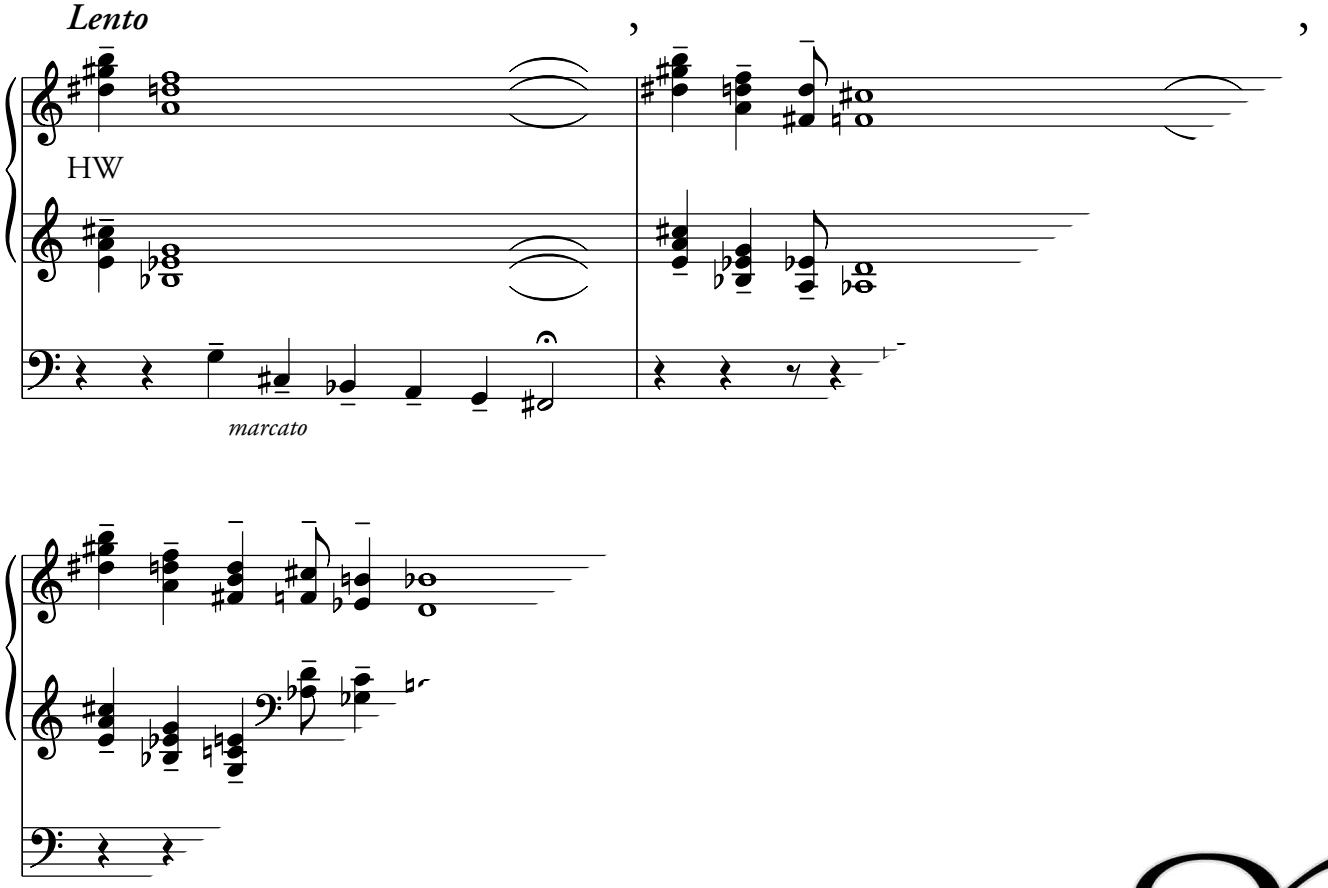
Lento
HW
marcato

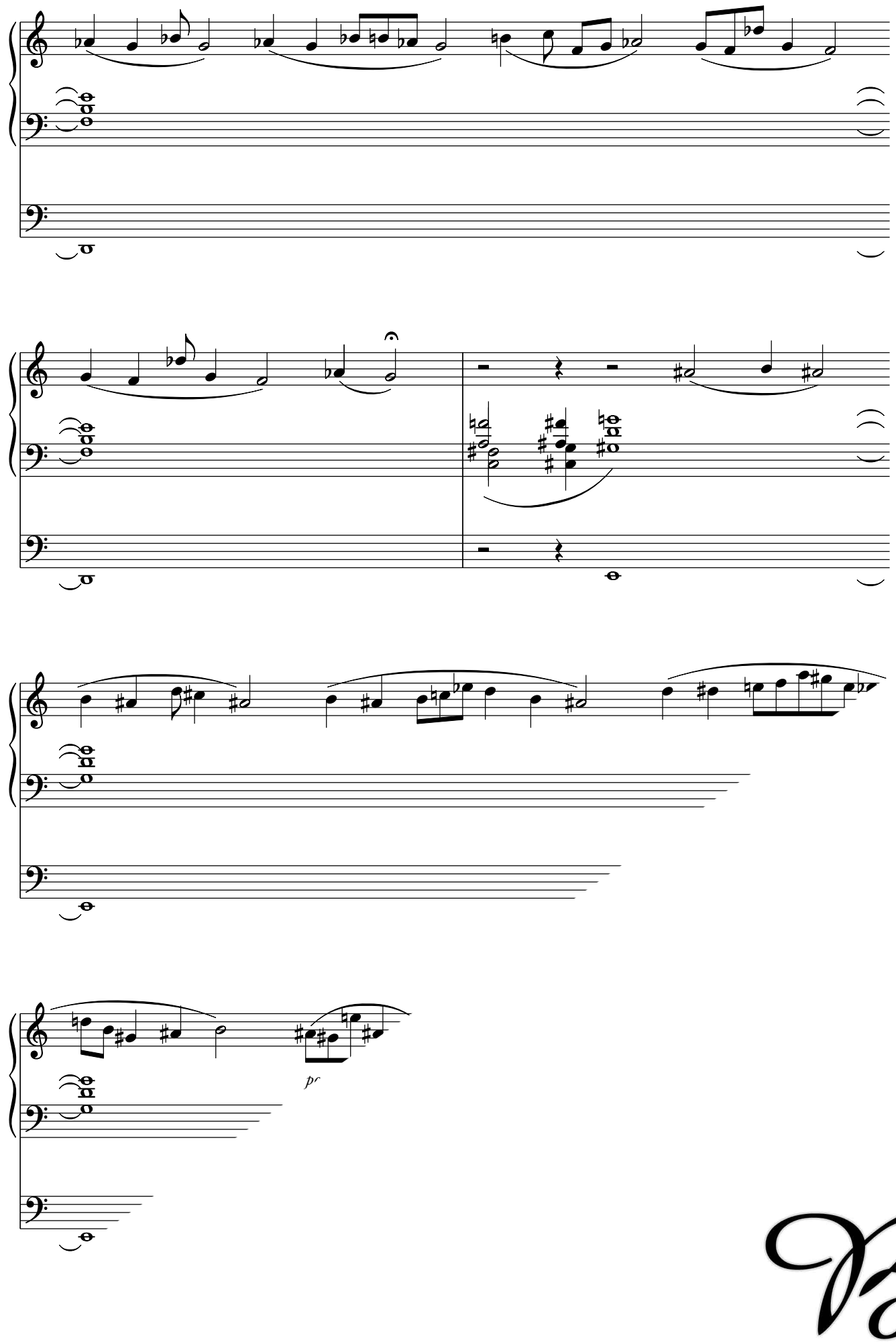
pr

RP prestant 8', 4', 2', nasard, sexquialter

Ped. ***ff***

Tempo primo

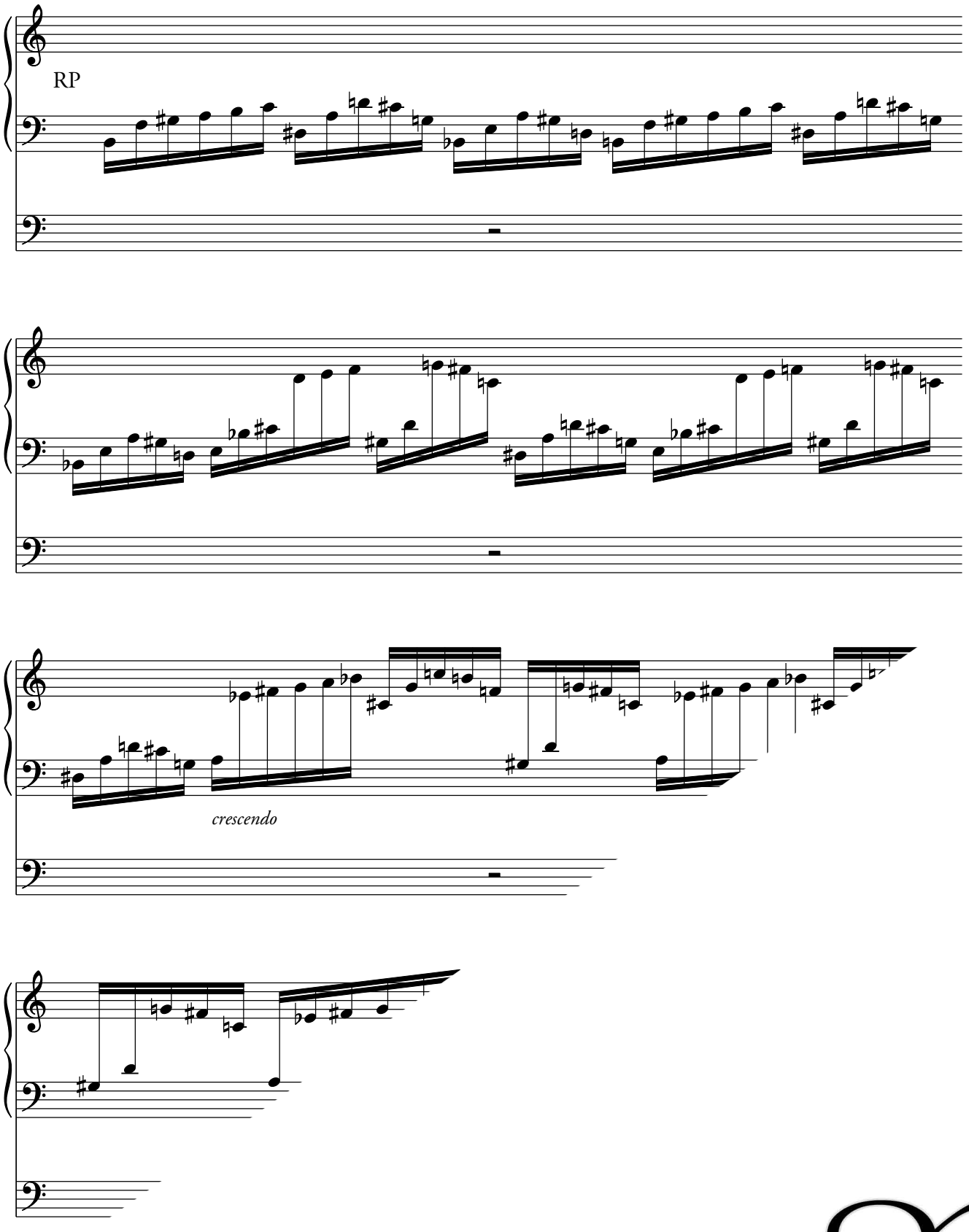

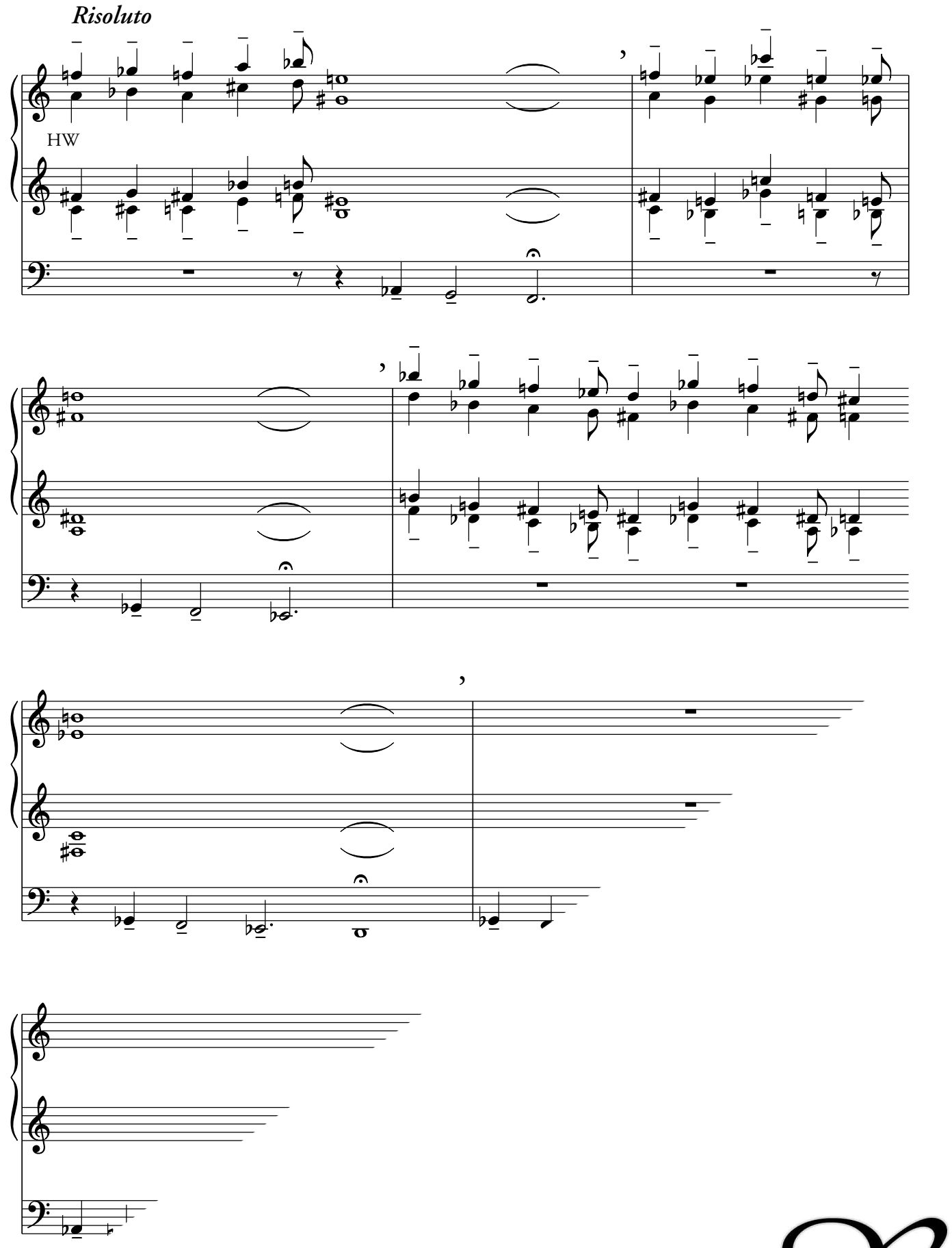
Risoluto
HW

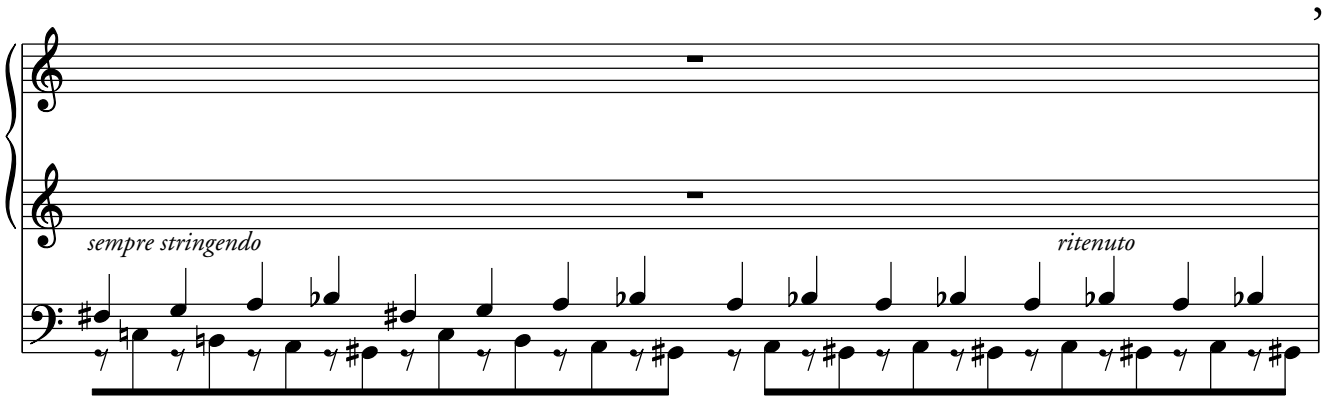

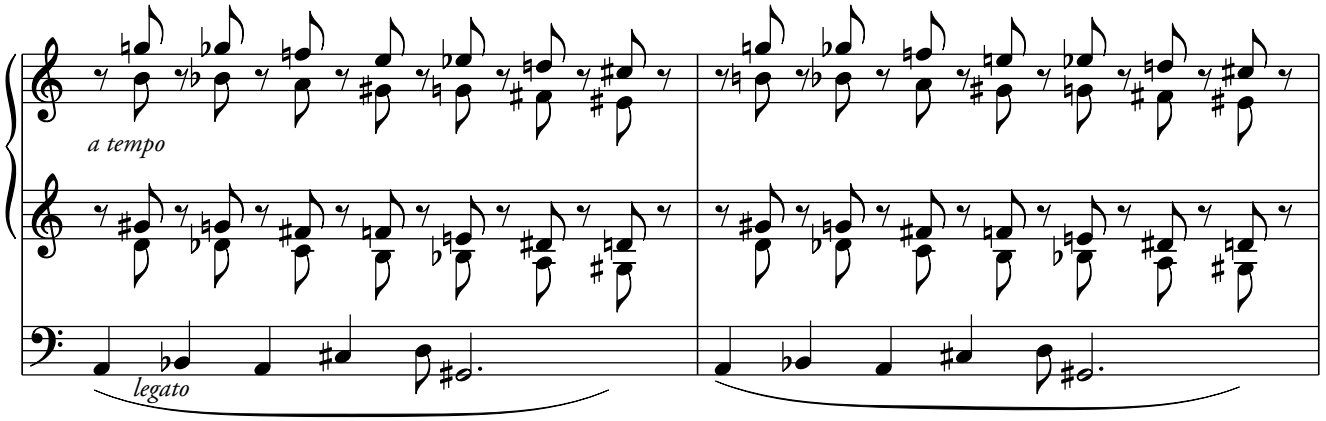

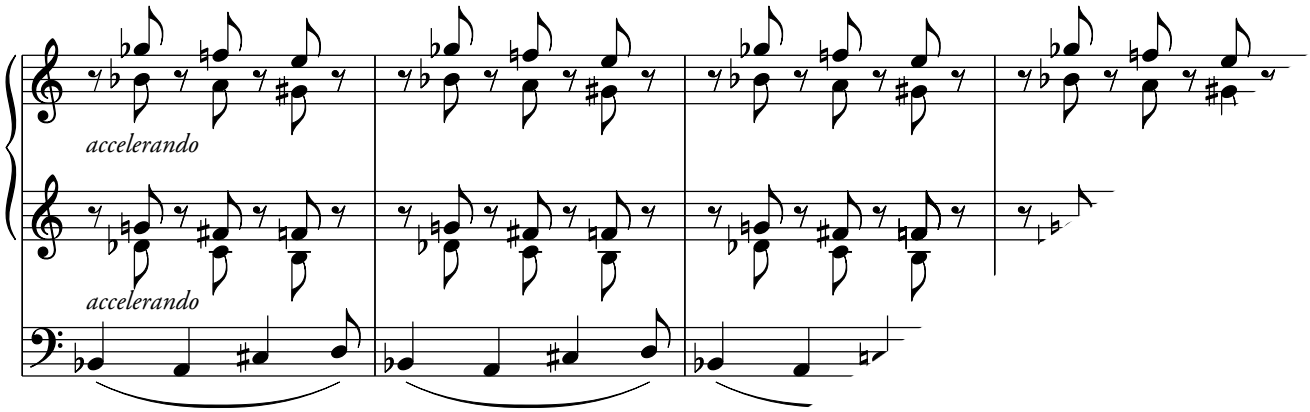

Largo e maestoso

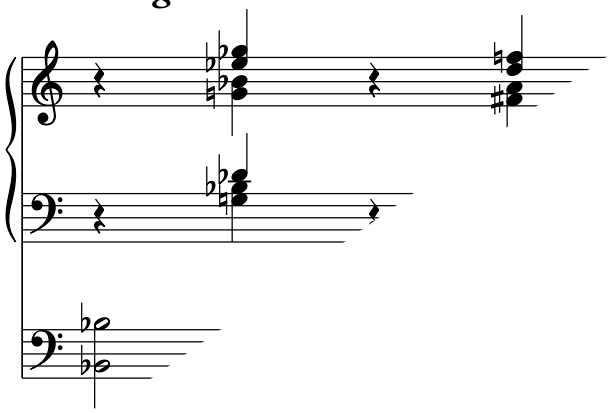

RP prestant 8', 4', 2', nasard, sexquialter

Vivace

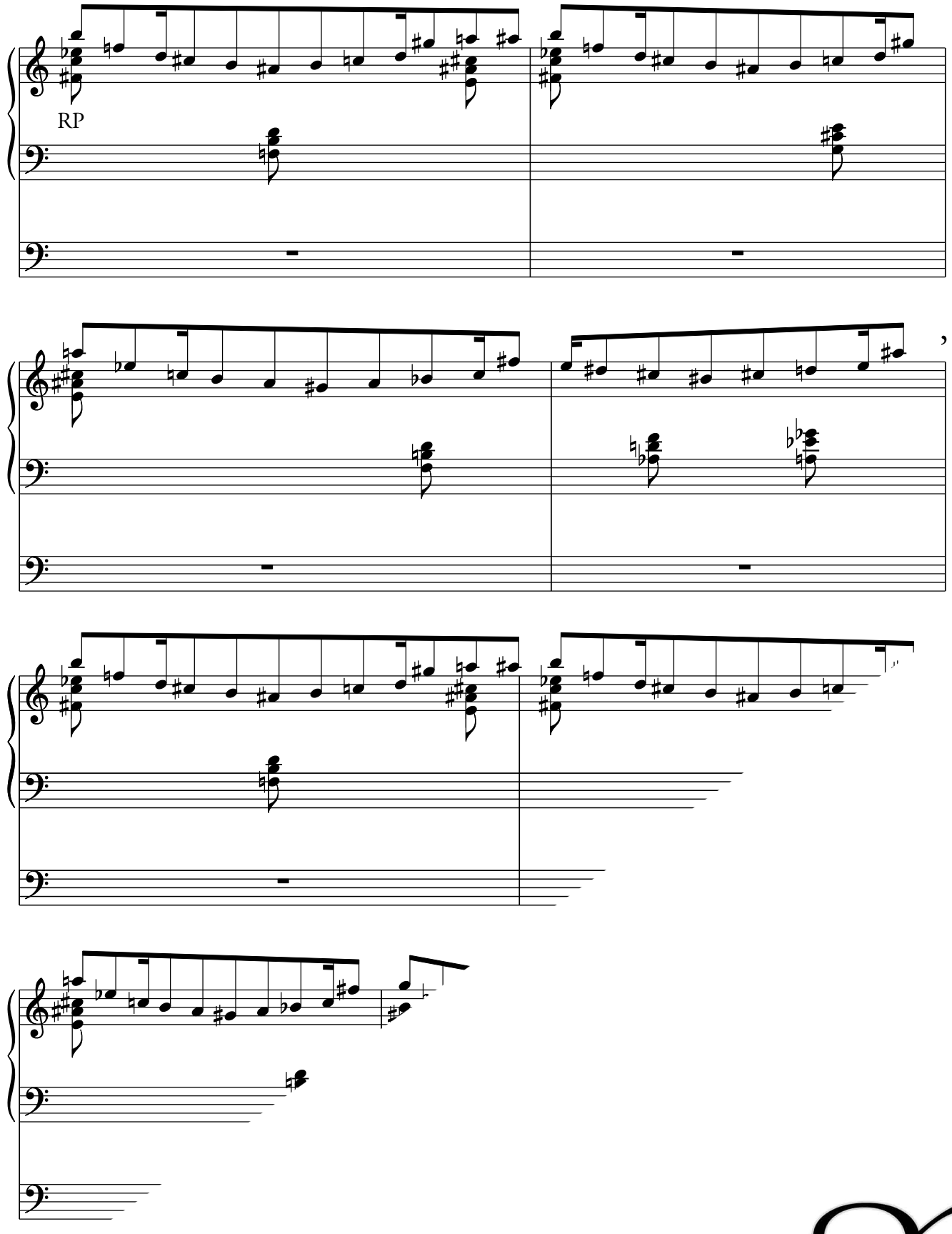

Tempo primo

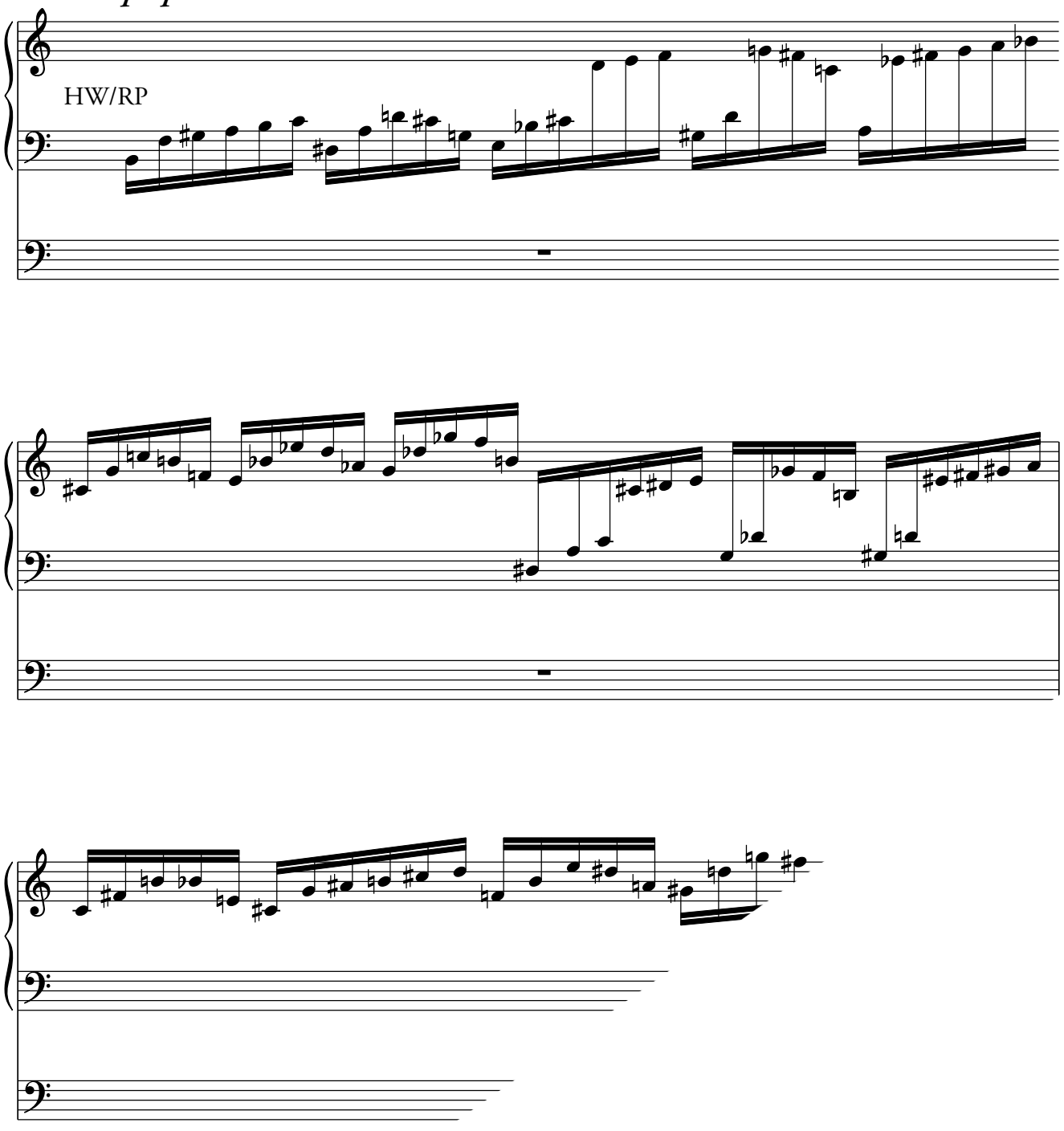

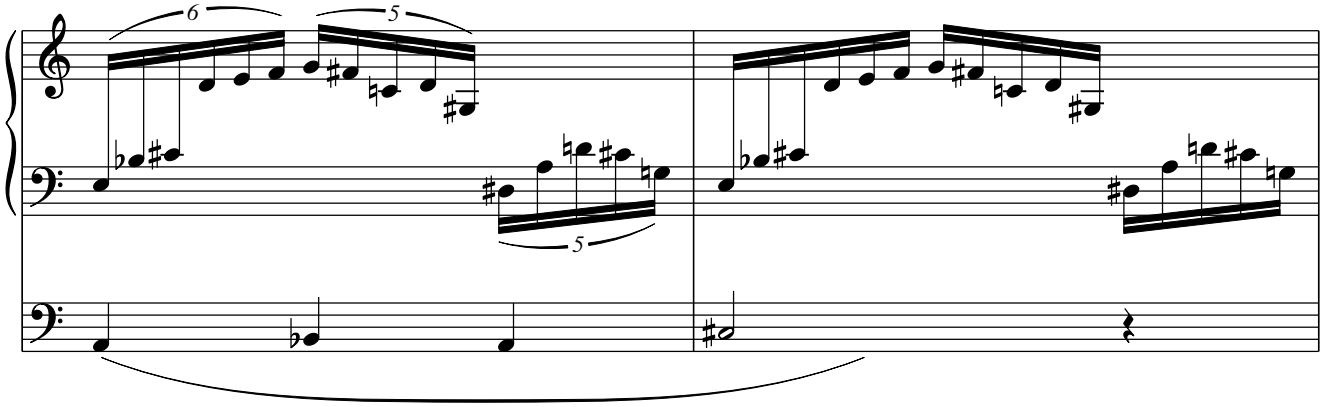
6
5
5

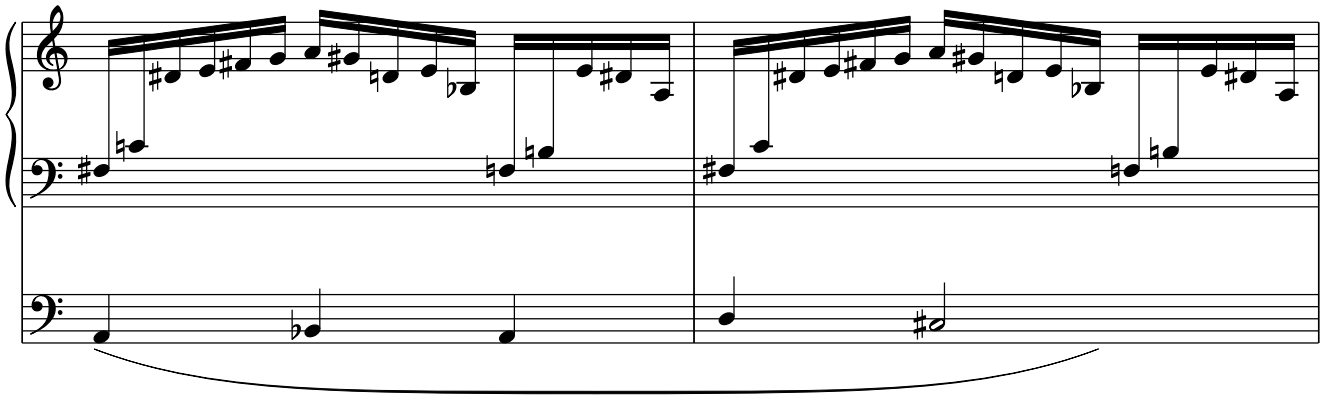

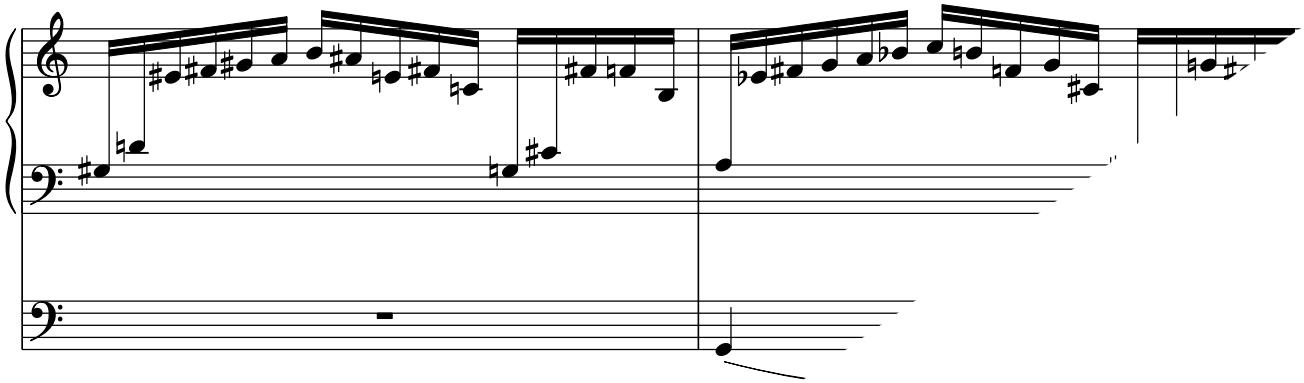

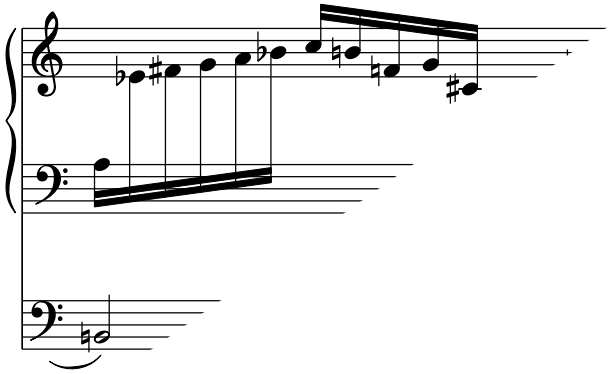

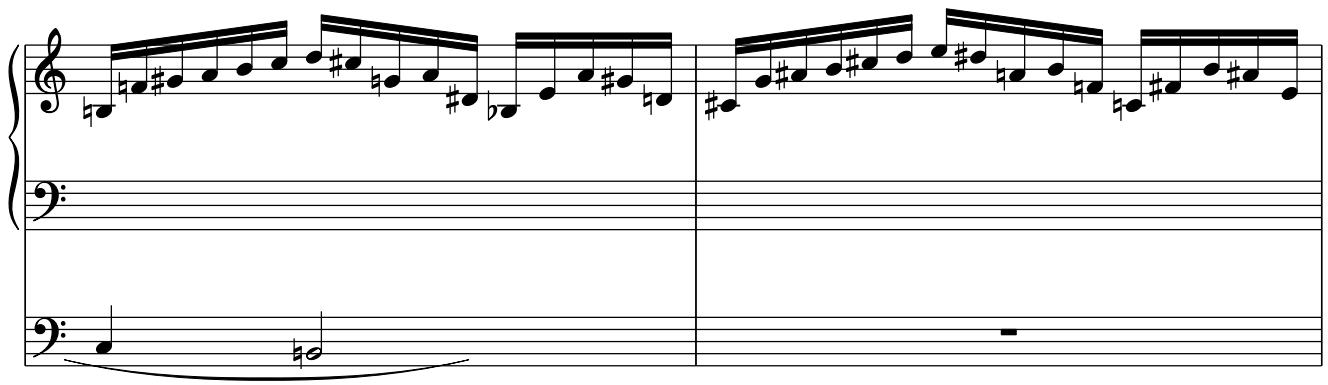

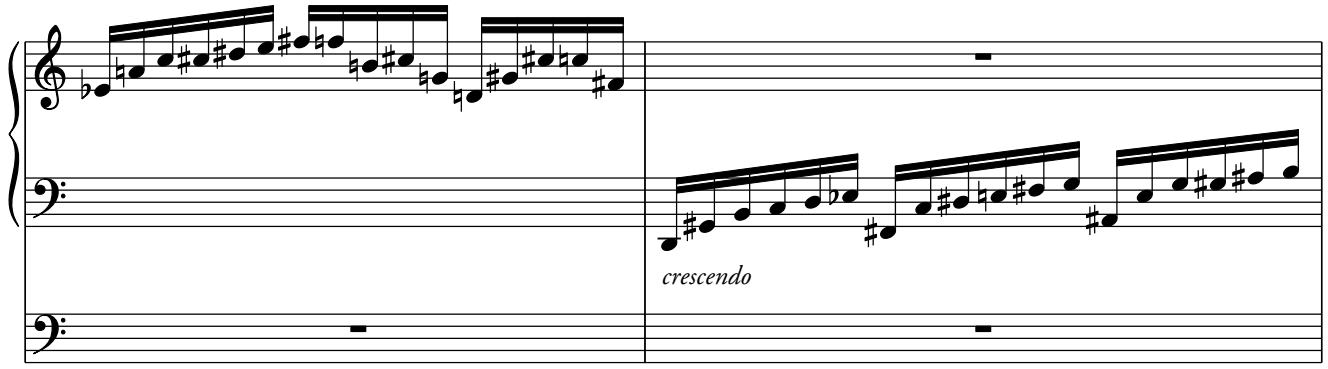

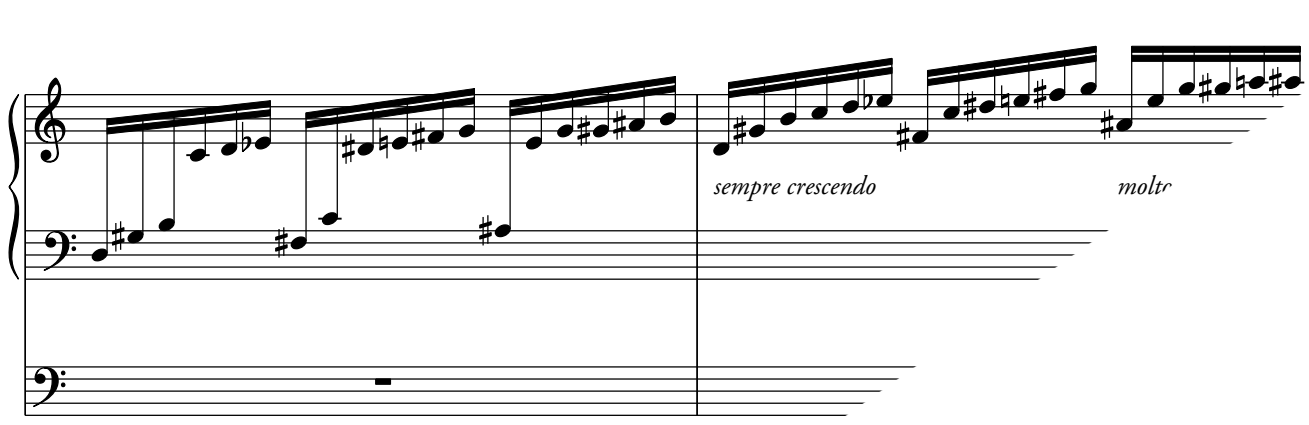

BW ***fff***

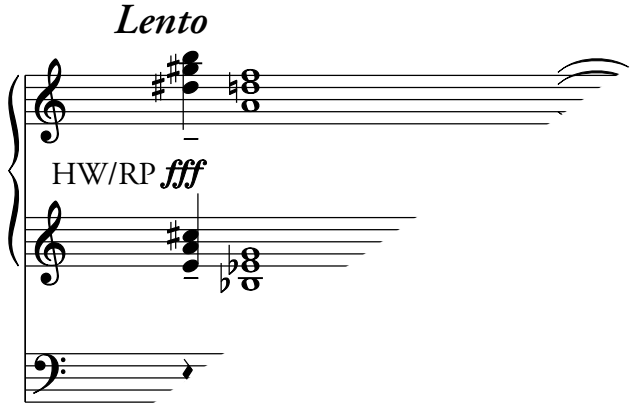

Più mosso

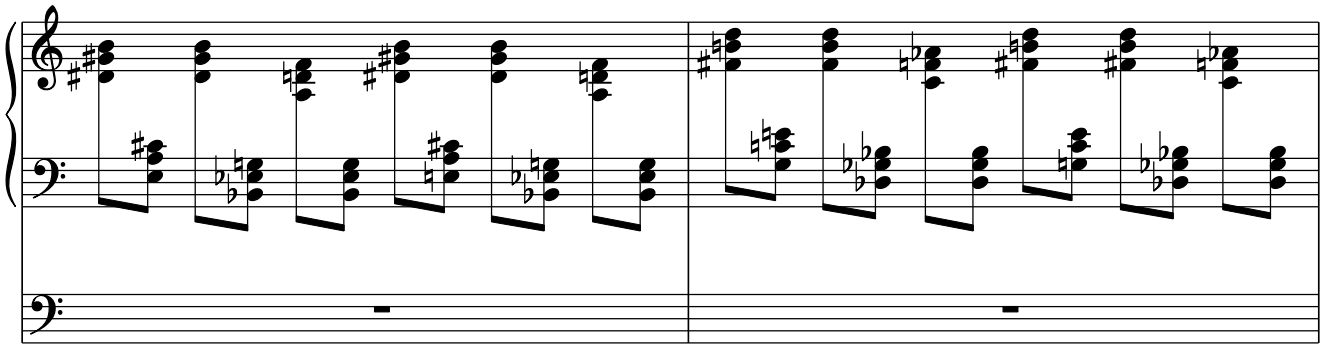

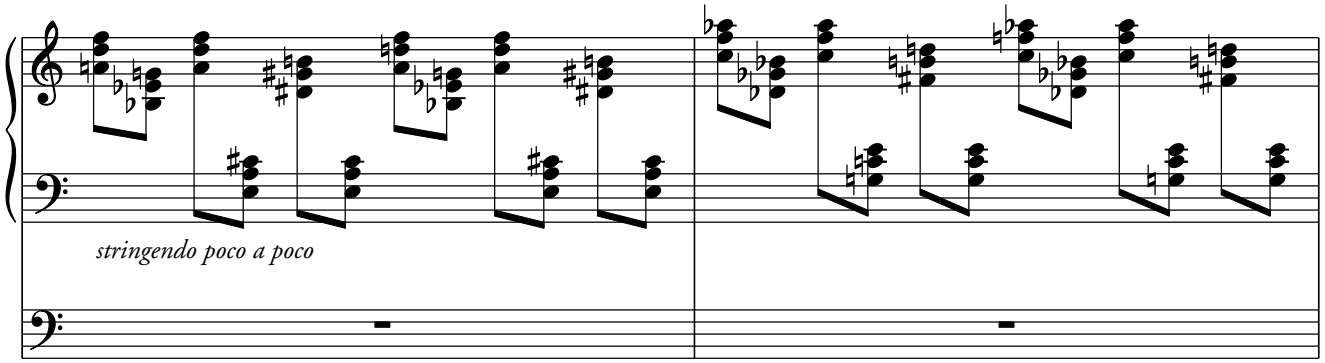

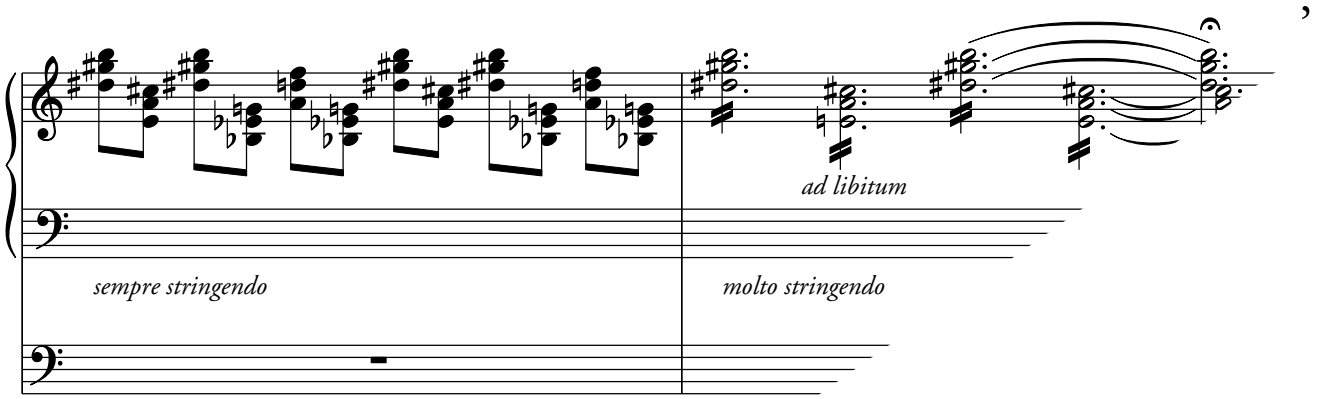
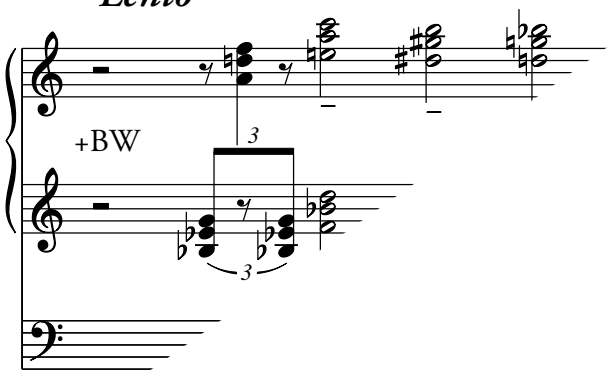
Lento